

STEVEN SPIELBERG DIGITAL YIDDISH LIBRARY

NO. 12035

IN LAND-- FUN MAYN GEBEYN

Kadia Molodowsky

THE MAX PALEVSKY
YIDDISH LITERATURE COLLECTION

NATIONAL YIDDISH BOOK CENTER
AMHERST, MASSACHUSETTS

NATIONAL YIDDISH BOOK CENTER
AMHERST, MASSACHUSETTS
413 256-4900 | YIDDISH@BIKHER.ORG
WWW.YIDDISHBOOKCENTER.ORG

MAJOR FUNDING FOR THE
STEVEN SPIELBERG DIGITAL YIDDISH LIBRARY
WAS PROVIDED BY:

Lloyd E. Cotsen Trust
Arie & Ida Crown Memorial
The Seymour Grubman Family
David and Barbara B. Hirschhorn Foundation
Max Palevsky
Robert Price
Righteous Persons Foundation
Leif D. Rosenblatt
Sarah and Ben Torchinsky
Harry and Jeanette Weinberg Foundation
AND MEMBERS AND FRIENDS OF THE
National Yiddish Book Center

The *goldene pave*, or golden peacock, is a traditional symbol of Yiddish creativity. The inspiration for our colophon comes from a design by the noted artist Yechiel Hadani of Jerusalem, Israel.

The National Yiddish Book Center respects the copyright and intellectual property rights in our books. To the best of our knowledge, this title is either in the public domain or it is an orphan work for which no current copyright holder can be identified.

If you hold an active copyright to this work – or if you know who does – please contact us by phone at 413-256-4900 x153, or by email at digitallibrary@bikher.org

אזען קאמפאניע
פארשטאנדענדיקע און
קאמפאניע

38

קאדיע מאלאדאווסקי

אין לאנד . . .
פון מיין געביין .

פארלאג . ל . מ . שטיין שיקאגע

געזעצט און געדרוקט—אין צוועלף הונדערט
און פופציק עקזעמפליארן—אין „גלאַזבוס“
דרוקעריי, זיבעצן פיר און פערציק נאָרט
דיומען עוועניו, שיקאַגע—אין דעם יאָר
ניינצן הונדערט זיבן און דרייסיק—תּרצ"ז.

COPYRIGHT, 1937, BY
KADIE MOLODOWSKY, NEW YORK, N. Y.
PRINTED IN U. S. A.

KADIE MOLODOWSKY: "IN LAND FUN
MEIN GEBEIN"
. L. M. STEIN, PUBLISHER
CHICAGO, ILLINOIS, NINETEEN THIRTY-SEVEN

א י נ ה א ל ט :

אין כאדאקעס

- 8 מיין ארציביאגראפיע —————
12 אין כאדאקעס —————
14 און דאָ . . . —————
15 ווען קיינער רופט מיך נישט —————
16 פאָרגי, מיין בלויע נאַכט —————
17 צו די וואָלונטירן אין שפּאַניע —————
18 דאָס אַלטע ליד —————
19 דער ווייטער קאַרשנבוים —————
20 דער מענטש נעבן פענצטער —————

אַ מעשה שהיה

- 24 אַ מעשה שהיה —————
26 ביים שוועל —————
28 פּאַסאַזשירן —————
30 פּאַרט אַרויס אַ שיף פּון האַפּן —————
33 קאַבין אַכט און צוואַנציק „אַ“ —————
34 שכנים —————
36 אין דער פרעמד —————
38 פּאַריז — יוני, 1935 —————
40 פּאָלקס־פּראָנט אין פּאַריז —————
42 באַמיט זיך, ליבער חבר, פאַר מיר וועגן אַ וויזע —————

אין לאַנד פון מיין געביין

- 46 ————— אין לאַנד פון מיין געביין
49 ————— אַ ווייטער פּאָעט ———
52 ————— מיין פּאָפּולאַר ———
54 ————— באַוואַנדערטער בלוי ———
56 ————— עס מאַכט נישט אויס ———
57 ————— אַ לוייה פון אַ פּאָעט ———
58 ————— ביי מיר אין האַנט צוויי פעדערן פון אַ פּאַזאַן ———
60 ————— אַלטמאָדישע גראַמען ———
62 ————— אַ גערוס צו — אַ ———
63 ————— צוויי בעטן ———
64 ————— לאַמיר לאַזן אינמיטן דאָס ליד ———

דער פעטער מיכל מאַכט פאַר מיר אַ „פּאַדי“

- 66 ————— אַראָפּגעקומען ———
68 ————— דער פעטער מיכל מאַכט פאַר מיר אַ „פּאַדי“ ———
75 ————— אותיות ———
76 ————— וואַלינער מאַטיוו ———
77 ————— אַ פאַרלאַרענער בלאַק־נאַט ———
82 ————— ירושה ———

געצייכנטע נעמען

- 84 ————— געצייכנטע נעמען ———
86 ————— אַ בענקל אַוועקגעשטעלט צוקאַפּנס ———
88 ————— אין לקווי־חמה ———
89 ————— נעם מיט, מיין האַרץ ———
90 ————— אַ ליד פון שיינדל קאַנאַריי ———

מײן ארציביאָגראַפיע

מ י י ן א ר צ י ב י א ג ר א פ י ע

מיין טייערנינקע ארציביאגראפיע,
טאטעלעך, מאמעלעך, הארצעלע, קרוין —
אך, ווי נישט פיין, און אך, ווי נישט שיין,
אזוי באהאנדלען א פארשוין.

נאך דאס האט מיר צום רומל געפעלט —
מיט לידער האנדלען אויפן הילכיקן יריד.
עס זאל מיין קאלירטער סטראגאן *
זיך וואקלען, ווי א קרעמל מיט שניט.

און א שפרוך זאל מיך וואלגערן איבער דער וועלט,
אזוי אז די האר זאלן שטעכן קאפויר.
אין מדבר פון פרעמדן און טונקעלן פעלד,
און אונטער די פיס גראבט זיך אונטער א טכור.

אין לאנגאניקן וואנדער, אין טרוקענעם גאנג,
ווי האסטיק די באן זאל נישט געבן א ריס,
גיי איך סיי-ווי א וואכע אינדרויסן פארביי
מיט בארוועסע, שטענדיק-פארטיליקטע פיס.

און דארע, געמאסטענע בינטלעך „קולטור“
צעטראג ווי א פעדלער אויפן אקסל די סקרינעס.
און אינמיטן א רוישיקן, אויגיקן זאל
מיט טראסק גיי איך פלוצלינג אראפ פון די שינעס.

און וואו אראפ? און וואו?
אט דארט טאקע, ווי איינס און צוויי,
אט דארט וואו ס'שיינט די לאך פון מיינע שיק,
אט דארט וואו ס'זינגט מיין תמעוואטער סאלאוויי.

אט פונקט ווי ביי דער קוואסניצע דער מאמען,
פארויס, מיין ארציביאגראפיע, דרייטער —
פלעשער זיינען הילכיקע גלאקן,
און איך — א נאסער קאפעלמייסטער.

(קלינגט נאך פלעשער,
גרינע, יונגע, קלארע,
אין א קארעטע מיט וואסער
קלינגענדיקע מעטעארן.)

קלינגט נאך פלעשלעך,
איינגעפונדענע צוזאמען,
קלינגט נאך פלעשלעך,
ס'האט געשיקט ערגעץ די מאמע).

נו, גיב דארט, יעזעפקע, א מונטער דאס וועגל,
און גרינגער זאל זיין — גיב א צמאק מיט די ליפן.
די פאדערשטע רעדלעך מיט הילצערנע סטרונעס —
די הינטערשטע — צוויי פארחלומטע סקריפען.

א גראשן א וויארסט,
און א דרייער א טאג,
דער פרימארגן, ווי שטענדיק,
גייט אויף מיט פארטאג.

מיט בלויקייט, וואס קעלטערט,
מיט זון, וואס ברייט,
זאגט איין קינד צום צווייטן,
א קינד צו א קינד :

איצט לאמיר זיך בייטן
און דו שטופ דעם וואגן,
און שריי מיר העט-טאג,
אז אין פיאטע וועט שלאגן.

נאר רעדלעך, ווי רעדלעך,
זיי דרייען א מזמור,
זיי זאגן און זאגן
א רונדיקן פזמון :

היידאָרודא, שמעלקע־צאלקע,
פורים כ'וועל שפילן אין אסתר המלכה,

אין אסתר המלכה מיט גאלדענע שיד —
סקריפען די רעדער טשי־ריך און טשי־ריך.

סקריפען די רעדער טשי־ריך און טשי־ריך,
גייט אסתר המלכה אין גאלדענע שיד.

מיט קנעפלעך פאַרשפיליעט די באַיענע קלייד,
און פאַרויס, ווי געוויינלעך, טרומייטערט אַ פלייט.

טרילער, און טרילער, און טרילער—לאַלאַ.
שרייט דאָס פערדל פון פאַרנט:
— בלייב שטיין און העט־טאַ!

דו זעסט נישט? וואו ביזטו?

מיר זינקען אין ליים.

פון פאַרנט — אַ גרוב,

און פון הינטן — אַ שטיין.

פאַרויס, מיין אַרציביאָגראַפיע,

ווי קאָן זיין דאָ אַן שלמינקע דעם שמיד?

אַט ציט ער מיך פעסט ביי די צעפלעך,

ער האָט אַ מעשה מיט אַ ציג.

ווער קאָן ביישטיין דער וואונדערלעכער מעשה

(פון אַ ציג און אַ וואַלף און אַ קעפל קרויט) —

עס מעג זיך ניו־יאָרק פאַרבאַהאַלטן

פאַר גאַלאַפּ פון אַ היימישער בויד.

און בלויז פאַרן סאָראַקער מלמד,

פאַר זיין צעטומלטער, כוואַליקער באַרד,

ווען ער שפאַנט אויפן מאַרק בין־הזמנים

מיט אַ נייער אַ בלעכענער קוואַרט.

און נישט אַזוי ווייט צוליב פאַרדינסטן

איז זיין פנים פאַרטראַכט און צעהעלט.

ער האָט געזען פאַרטאָג די זון און די לבנה
אין בערענע פעלצן פאַרשטעלט.

און זיך געשלאָגן — ווי צוויי מלמדים פאַר אַ קנעלונג —
און אַ בערענע לאַפע אַ פאַרהויב,
און עס יאָגן זיך פלאַמיקע כמאַרעס,
אַזש עס פאַלט אויפן שטעטל אַ שטויב.

מיין טייערינקע אַרציביאָגראַפיע
אין רויכיקן אומעט פאַרברענט.
לאַך איך אַזש העט ביז די ריפן,
אַז מע פרעגט מיין געבורטסטאָג איז ווען.

מיין געבורטסטאָג — אויף אַ קאַרשנבוים-צווייגל
אַ העמד אַ פאַרלאַטעטע שיינט,
איך שיק איך מיינע העפלעכסטע ווערטער
צו אייער געבורטסטאָג, מיינע פריינט.

(אין אונזער משפחה האָט געפלאַקערט
אַ פאַרעקשנטע שלאַכט וועגן מיר —
די באַבע האָט געציילט מיך פון אלול,
די מאַמע האָט געדענקט, אַז פון אייר.

נאָר ביידע האָבן געוואוסט, און אויף ריכטיק —
און דאָס האָט געשטילט זייער ברען —
אַז אין יענעם פרימאַרגן בלי ספק
איז אַ רעגן געווען).

מיין אַרציביאָגראַפיע, ס'איז באַשערט דיר
די הילצערנע סטרוגעס אַ שפּאַן טאָן: פאַרפאַלן.
שטעפּ, מיין זינגערואווקע, היפער נישט —
עס מאַכט נישט אויס, אויב ס'זשאַווערן אַביסל די פעדאַלן.

(* מאַרק־געשטעל.

א י ן כ א ד א ק ע ס

פיס מיינע, קריכט אריין אין די לעדערנע כאַדאַקעס.
דאַכט זיך, כ'האַב שוין ווידער נישט קיין דאָך.
איך ווייס נאָך נישט צי איך וועל האָבן אויף דער באַן.
כאַפט אַריין זיך אין די צוגעוואוינטע לעדערנע כאַדאַקעס.
מיר וועלן ווידער לאָזן זיך אין שפּאַן.

עס האָט פּאַסירט —

עס האָט אַ האַפּענונג מיט טויזנט-מילעדיקע שטיוול
זיך אַראָפּגעזעצט אויף אַפּגעהאַקטן פּניאַק.
פיס מיינע, האָט נישט קיין פּאַריבל,
גיין איז גיין, ס'איז שוין אַן אייגענער דער טראַקט.

נישט קיין זוניקער —

אונטער טעראָר, אונטער פּאַגראַמען
גייען אַלע באַרוועסע, ווי איך.
שוואַואַקס, בערשטל, גיט אַ פּוץ די לעדערנע כאַדאַקעס
זאַלן אויסזען ווי נישקשהדיקע שיד.

שוין אַזויפיל שפּראַכן האָט מיין צונג געלערנט,
מאַדנע קאַלט איז מיין געמיט צו זיי.
כ'טראַג אַ שפּראַך אַזאַ, ווי כ'טראַג אַ לעבן,
אונטער שנאה, האַגל און געשריי.

און כאַטש מיין האַרץ איז שוין אַביסל כריפעוואַטע,
זיינען שטאַרקע נאָך ווי שטיין די פיס.
כ'וועל אַזויפיל האָבן צו דערציילן —
ווי די טייכן אַלע זיינען ביטער,
ווי די טייכן אַלע ווילן ווערן זיס.

אַ ב ר י ו ן

צו ש. לעוו

דאָס ווייסע פּאַפּיר — דיינע בריוו — איז געוואָרן אַ לעבן,
און מיין בליק ווערט אַלץ שאַרפּער און שאַרפּער.
אַ פּויגל, וואָס דאַרף נאָך דערפּליען, דערשוועבן,
און דער ווינט ווערט אַלץ פּינצטערער, האַרטער.

כ'האַב זיך צוגעוואוינט שוין צו שטענדיק דעם זעלביקן הימל,
צו אַ שטילן, פאַשרוויגענעם טראַכטן,
צו שאַרפע, פאַרקלעמטע פאַרדראַסן,
ווי צום ברויט צום פאַרדאַרטן.

און איך פרעג זיך:
דער קנופּ פון טעותן — איז דאָס אַ צופאַל, צי אַן אייביקער באַגלייטער?
איך פרעג זיך:
וואָס איז אמתער —
צי קינ'ס פּויסט,
צי יעקבס לייטער?

דאָס ווייסע פּאַפּיר — דיינע בריוו — ליגן שטילע פאַרשוויגן.
מיין אומעט פאַרבינדט זיי פאַרלוירן,
און מיין בליק ווערט אַלץ שמעלער און שמעלער,
פאַרוונקען אין תּהום פון אַ גורל.

און דאָר... .

מיין הויט איז אזוי דין,
אז אן איינציקע קויל —
א קליינניקע שטאַלענע בין —
קאָז מיך טויטן,
קאָז דיך טויטן,
קאָז אים טויטן —
מיינע טייערע.

מיין האַרץ איז אזוי קליין,
אז מיין גאַנצער געוויין
קאָז זיך דאָרט ניט באַהאַלטן.
און אויב איין טרער וועט אַריבער די ברעגן,
וועט זי מיך דערווערגן,
וועט זי דיך דערווערגן,
וועט זי אים דערווערגן —
מיינע טייערע.

און מיין לעבן איז אזוי שווער,
אז די שיפן אויפן ים
און די באַנען אויף דער ערד
קענען מיך נישט דערפירן אַהין —
וואו איך וויל,
מיינע טייערע.

און דאָך — — —
אין לוער פון טויט,
מיט פאַרטאַיעטן געוויין,
אין קלעם פון לעבן —
בין איך אן אַנגעצויגענע פייל,
און מיין ווילן איז די האַנט
וואָס צילט אַהין,
וואו איך גיי
און וועל קומען,
מיינע טייערע.

ווען קיינער רופט מיך נישט

- מיין מאַמע רופט מיך נישט ביים נאַמען —
ווייל מיין מאַמע איז טויט.
- מיין טאַטע רופט מיך נישט ביים נאַמען —
ווייל מיין טאַטע איז ווייט.
- און גאַט רופט מיך אויך נישט ביים נאַמען —
ווייל גאַט האָט געמאַכט אַ פּוּרִים־שפּיל,
ער האָט פאַרשטעלט זיך פאַר אַ הונט,
און יאַמערט אין די בעכט אַזוי הויך,
אַז איך טרייב אים מיט אַ שטעקן אַוועק
ער זאַל מיך לאָזן צורו.

- רו. מיין האַרץ —
רו אַ וויילע ווען גאַט איז אַוועק.
רו אַ וויילע.
ווען מיין גוף איז אויסגעצויגן מיט געדולד.
רו אַ וויילע.
ביז עס וועט רופן אַ גלאַק,
ביז עס וועט רופן דער יאַמער,
וואָס הענגט אויף מיין רוקן — אַ זאַק.
רו אַ וויילע — — —
איין וויילע אָן גאַט.

פאָרגיי מיין בלויע נאַכט

פאָרגיי, מיין בלויע נאַכט.
די שטילקייט איז צו לאַנג געווען,
און איז אַרומגעגאַנגען הילכיק דאָ.
אין אייזערנע שיך גייט די שרעק,
אין שטרויענע — שאַרט זיך פאַרדאַכט.
און איצט, מיין זכרון, פאַרגעס עפעס, פאַרגעס,
ווייל פאַרדראָס, ווי אַן אַרעמע מויד,
קומט אויך אויף ביינאַכטיקן פרעס.
פאָרגיי, מיין בלויע נאַכט.
און דעם אמת געזאָגט: איז זי קיינמאַל גאָר בלוי נישט געווען.
זייגער צוועלף האָט אַ רעדאַקטאָר מיט זיין וואַטערמאַן־פענע־געבלאַפּט.
זייגער איינס —
האַט אַ שכור געוויינט אויף זיין אייגענעם וויי.
דערנאָך איז אַ דאַקטאָר געגאַנגען צו אַ מענטשן אין היץ —
זייגער צוויי.
זייגער דריי האָט אַ האַסטיקע באַן מיר געטראָגן אַ בריוו פון דער היים.
אַז ס'איז זייער נישט גוט, אַז ס'איז אַלץ ווי געווען.
זייגער פיר האָט אַ מילכמאַן געזיפּצט
צוזאַמען מיט בלעכענעם קאַנען־געקלאַנג:
— „אַזאַ יאָר אויף דער וועלט
ווי ס'איז גרינג אַט דער גאַנג.“
זייגער פינף, זייגער זעקס, זייגער זיבן און אַכט —
פאָרגיי, מיין בלויע נאַכט.

צו די וואָלונטירן אין שפּאַניע

באַנאַכט —

ווען די לבנה ברענט איבער איך מיט טויט
וועקט זי מיך אויף,
און רופט מיך צום שויב.

און עס גיט זיך דער הימל אַ שפּרייט
מיט שטערן —
אַ צעטל . . .
און אַזוי גרויס איז דער חוב.

און עס פאַלט אייער בלוט אויף מיין זינען —
שווער און רויט.

* *
*

און איך טראַכט — עס צעוואַקסן זיך טעג און צעוואַקסן.
כ'וועל נאָך אויך אפשר נעמען אַ ביקס אויף די אַקסל.
און אויב כ'בין אַלט שוין דערצו, וועל איך אַנטאָן אַ ווייסן כאַלאַט
און ווערן אַ שוועסטער —
און פירן ביים אַרעם אַ קראַנקן סאַלדאַט.
כ'וועל נאָך אויך אפשר — אפשר — אפשר.

ד א ס א ל ט ע ל י ד

עס איז נאכט.
איך בין קראַנק,
און אויף טונקעלער שויב ברענט מיין געדאַנק.

אַ נאכט, און אַ וואַלף און אַ שאַף —
גו, איז וואָס?
און בלוט אויפן גראָז —
גו איז וואָס? גו איז וואָס?

שוין אַלט איז דאָס ליד —
לאַנגאַניק און אַלט.
שוין נמאס געוואָרן דעם פאַסטוך —
און וואַלד.
נאָר איך בין פון ליד פון אַלטן קראַנק.
עס איז נאכט.
און אויף טונקעלער שויב ברענט מיין געדאַנק.

דער ווייסער קארשנבוים

דער ווייסער קארשנבוים —
זיינע צווייגן מוזן פליגלען זיין.
ווי דען זשע אנדערש וואָלט ער נאָכגעפֿלויגן מיר איבער דער וועלט,
די ווייסע בליטן בליען,
די בלעטלעך גרין צעהעלט.

דער גרויער שפערל, די פעדערלעך צעפוישט פאַר גליק,
האַט פולן שנאַבל מיט טשיריק־טשיריק.

אַ נעסטל פינצטערט אויפן שפיץ —
פון ווינט צעטרייסלט? צי פאַרברענט פון היץ?

און טעג אַזויפיל שוין —
אַזוי פיל באַנען, שיפן —
אַזויפיל שפראַכן, שטאַלענע באַגריפן,
אַזויפיל גרענעצן, פאַספאַרטן, אומגליקן און ריסן,
אַזויפיל פּאַליציי האָט געחתמעט מיין פאַפירענעם געוויסן —

ווען שטילקייט פרעסט דעם הימל, די נאַכט און זיך אַליין —
מיין ווייסער קארשנבוים
בלייבט ביי מיין פענצטער שטיין.

דער מענטש נעבן פענצטער

מיינע ווערטער — בעסטע, שענסטע —
דערציילט וועגן אַ מענטשן ביים פענצטער.

סאַראַ אומעט —

אַזא ווייטער און אַ שלעכטער,
און קיין ווינט איז נישטאָ,
און נישטאָ קיין געלעכטער.

אַ יאָר איז דאָס שוין, אַדער צוויי, אַדער הונדערט.
אונטער פינצטער פון נאַכט אַ מענטש קוקט פאַרוואונדערט.
און עס בלאַנדזשעט די וויסקייט פון אַ ציטעריקער האַנט:
— ווי קומט דאָ די בלויקייט אין דאָזיקן לאַנד?

און עס קרימען זיך שטיל אינדערנאַכט זיינע ליפן,
און זיין האַנט גיט דעם חשך אַ דריק אין אַ זשמעניע.
ער הערט, ווי עס וויגט זיך דער דאָך —
און אים דאַכט זיך, עס לאַכט הינטער אים פעטער בעניע.

— איז דאָס אמת, אַז ביים פעטער בעניע האָט דער דאָך פון סוכה געדרייט
זיך ווי אַ שירעם?

און דער פעטער, דער מעכאַניק, האָט געלאַכט אין בערדל:
„די שונאים אויף צו להכעיס, די חזירים און די גבירים“.
און דאָס סוכה-דעכל האָט געדרייט זיך און דעם ווינט געמאַלן און געמאַלן.
„זאָל דער אויבערשטער זיך פרייען מיט דער שפע“ — האָט דער פעטער
בעניע מיט די פינגער צוגעשנאַלן.
אַ יאָר איז דאָס שוין, אַדער צוויי, אַדער הונדערט,

אונטער פינצטער פון נאכט אַ מענטש קוקט פאַרוואנדערט.

מיינע ווערטער — שענסטע, בעסטע,
געמאַסטענע, געוואַשענע, געפרעסטע.
מיינע ווערטער — קאַלטע און פאַרקלעמטע,
גענומענע ביים מענטשן נעבן פענצטער.
ביים נאַקעטן פענצטער מיט חשך פאַרלאַפן,
ביים נאַקעטן פענצטער פאַרהאַנגען מיט שאַטן.
דער פענצטער ווערט פלוצלינג פאַרצויגן מיט פחד.
אויפן העכערן שטאַק בעט עמיצער הייליק: אל אחד.
אויפן אונטערשטן שטאַק האָט אַ טיר זיך אַ צאַפּל געטאַן און פאַרמאַכט:
מען פירט אַ מענטשן אַרויס צו דער פינצטערער נאַכט.

מיינע ווערטער — אויפגעקאַרטשעטע, דערפראָרן.
שטילע און קאַלטע אין תהום פון זכרון.
איר שלאָגט מיך אַרונטער צום פאַלן, צום פאַלן.
ווי טויטלעכע וואונדן.
ווי שטיינער, וואָס ציען צו גרונטן.

דער מענטש נעבן פענצטער איז אין נאַכטיקער טויפקייט דערטרונקען.
ער קען נישט דערטראַכטן, דער מענטש נעבן פענצטער,
ער האָט נישט באַנומען:
— אַ וואַלקן שווימט לופטיק און ווישט מיט אַ פליגל די ווייסע לבנה?
פאַלט דער מענטש צו דער וואַנט מיט אַ שפיציקן אַקסל,
— ווי קאַן מען? אל אחד, ווי קאַן מען? ווי קאַן מען?
ווי קאַן דורכגיין די ריינקייט דורך בלוטיקן טויער?
דורך פינצטערע ווערטער? דורך רויבערשער לאַפע?
ווי קאַן די נאַכט דאָ פאַרצייכענען שטערן און אַ גליקלעכע ליכט אויף
אַ הימלשער מאַפע?

מיינע ווערטער — אויסגעפרענטע, אַשיק-גרזיע,
הערט איר נישט דעם מענטש ביים פענצטער —

א קרעמערל פון קאלך און דזשעגעכץ —
און וויינט אזוי ווי ירמיהו ?

מיינע ווערטער — פון גאט אנטלאָפּענע,
אנטלאָפּענע צום חשך און צום רוח —
מיינע ווערטער, פאַרברענטע אויף די שמות פון אַ ביטערן און לעכערליכן
לוח.

ס'אַראַ אומעט,
ס'אַראַ ווייטער און אַ שלעכטער.
און קיין וויינט איז נישטאָ,
און נישטאָ קיין געלעכטער.

ווינדזאָר — אַפּריל, 1937.

א מעשה שהיה

אַ מעשה שהיה

אַ מעשה שהיה,
אַ מעשה פאַראַן,
עס פאַרט מיין געביין
אויף דייטשלאַנדס אַ באַן.

שכן, וואו פאַרט אַ ייד ?
איך וואַרט — ער זאָל אַ ריר טאָן מיט אַ ברעם.
איך וואַרט — עס זאָל אַ שמייכל טאָן אַ ליפּ.

נאָר ס'זיצט מיין שכן שטיינערדיק פאַרקלערט
אין באַן אויף דייטשלאַנדס ערד.

שכן, אפשר מאַכן מיר אַ קראַם
(פון ראַזשינקעס און מאַנדלען),
אפשר מאַכן מיר אַ קראַם
ביזן באַענטסטן פאַגראַם ?

איך וואַרט אויף יאושדיקן : מסכים.
איך וואַרט, אַז קליינגעלט זאָל אַ בליאסק טאָן.

נאָר ס'זיצט מיין שכן שטיינערדיק פאַרקלערט
אין באַן אויף דייטשלאַנדס ערד.

שכן, אפשר איצט, וועלט-אויס-וועלט-איין,
זיך אַ שמד-טאָן ביזן דריטן דור אַריין ?

איך וואַרט : מיין שכן זאָל אַ שאַקל טאָן אויף יאָ.
איך וואַרט — — —
עס איז פון נאַכט די שוואַרצסטע שעה.

נאָר ס'זיצט מיין שכן שטיינערדיק פאַרקלערט
אין באַן אויף דייטשלאַנדס ערד.

שטומער שכן, קענסטו אַנשרייבן אַ וואָרט?
שטומער שכן, קענסטו לייענען אַן אלף?
און ס'גיבן ליפן זיך אַ קרים:
— איך קען פון דער חד־גדיא אַ שיר,
דעם שיר מיטן נקמהדיקן חלף.

ב י י ם ש ו ו ע ל

דער ווינט האָט צוגענומען ס'לעצטע וואָרט.
אַ ריר פון ליפן,
אַ האַנט וואָס פּאַכט.
די ווייטקייט האָט פּאַרדעקט מיין שטאַט —
מיין פינצטערע נעסט.
מיין גאַס — —
מיין טרויער און מיין פּאַן.

און ווערטער יאָגן, גרייפן אָן:
פּאַרוואָס האָסטו פּאַרלאָזט?
אַוועק און צוגעמאַכט די טיר?
אַט איצט, ווען פינגער אונזערע זיינען אין קלעם,
ביזטו דער שווערסטער דעזערטיר.

די רעדער יאָגן זיך ווי בייזע הינט,
בילן, רייסן שטיקער ערד.
און איד, ווי שטענדיק, זוך דאָס וואָרט
אויף ענטפערן —
ווייל איד בין אויך גערעכט.

עס פּאַלט ערגעץ אַראָפּ דער וועג.
מיין גוף פּאַלט אויך.
עס שרייבט אַ שוואַרצן יעראַגליף
פון באַן דער יאָגנדיקער רויך
פון לאַנד צו לאַנד שיפּירטע בריוו.

— אַט נעמט אים דעם מענטש,
זיין לעבן, זיין געשריי,
און שטעלט אים הינטער דראַטן —
אין דער ריי.

אין נאָענטסטן קופּע פּאַרט אָן אומשטערבלעכער פּאַעט.
(ס'איז נישט מיצקעוויטש, ניין).
ס'איז שטאַלץ זיין לאַץ מיט פּרישן פּיאָלעט.
און ס'שמעקט זיין אייראָפּעאישקייט ווי פּאַסטע צו די ציין.

ער פּאַרט איצט אין פּאַרבלוטיקטן בערלין
אויף אַ באַבלומטן און אַ גלאַנציקן באַנקעט
אַ שמועס טאָן וועגן קולטור און פּאַעזיע,
דערמאָנען געטע און וואַן-גאַג.
(און אים, דעם פּערסישן, מיט טויזנט יאַר צוריק).
פון „שטערן גאַלדענע“ די אייביקע מוזיק,
און פעלקער-ליבע היינט צו טאָג.

די גראַמען פּאַרן זיך ווי מיין,
פלינקע, אונטערטעניק, פלייסיק.
ס'איז יאַר — טויזנט ניין הונדערט פינף און דרייסיק.

פ א ס א ז ש י ר ן

די באַן.
די באַן, די גאַלדענע קאַרעטע.
די באַן מיט זינגענדיקע רעדער.
(אויף יאַגנדיקע רעלסן האַבן אַפּגעבליט
פון מיינע אויסגעטראַכטע וועלטן
די וויסע סעדער).

די וועגן דרייען אויס די לאַנגע עקן,
באַהאַלטן זיך אין שווימענדיקע ווייטן.
ביי פּאַסאַזשירן ציטערן די פינגער —
טאַ וואָס זאַל דאָס באַדייטן ?
די וועגן וואַרענען :
פאַרויס, פאַרויס !
אַוועק פון שטאַט,
אַוועק פון הויז.
די וועגן וואַרענען, די רעדער קלאַפּן :
מען וועט דיך ערגעץ כאַפּן, כאַפּן, כאַפּן . . .

די באַן, די גאַלדענע קאַרעטע,
פאַרהאַקט מיט גרילצעניש די טירן :
גרייט זיך, פּאַסאַזשירן,
פּאַסאַזשירן, פּאַסאַזשירן — — —

וואוהין ?
און ווער ?
און וואָס ? און צוליב וועמען ?
אַ קנעפלדיקער מענטש פאַרציט די ברעמען.
אַ קנעפלדיקער מענטש ווערט גרויס ביי זיך און שטרענג.
ווי קליין עס איז די ערד.
ווי קליין און ענג.
דער קנעפלדיקער מענטשן ווי גרויס ער איז,
ווי גרויס.
איבער דיין שטאַט, און גאַס און הויז,

איבער דיין בעט —

באַנאַכט — — —

זיין שאַטן הוידעט זיך ביים טויער.

זיין שאַטן שושקעט עמיצן אין אויער —

— פאַרדאַכט.

פאַרדאַכט איז צוגעפאַלן צו אַ טיר.

פאַרדאַכט האָט אויסגעלייגט זיך איבער שטיגן.

און שאַטנס שטילע, פינצטערע סקאווריגען,

אויגאַנעווען פון אַלע שפּאַלטן —

געזען . . . געהערט . . . באַהאַלטן.

די באַן ווערט הייזעריק.

אין גרויקייט פון פאַרנאַכט אַ שוואַרצע שפּין —

דאָס ליגט בערלין — — —

ווי שטיל עס שווייגן די וואַקזאַלן.

געלאַסן שטעלט זיך אָפּ די באַן.

די ריינע ראַסע גייט אין שפּאַן.

אַ טרעגער טראַגט אַ לעדערנע וואַליזע.

אַ שוצמאַן — פירט דורך אַ רעוויזיע.

אין שטילקייט הילכן טריט:

— בירגער, זיי געהיט!

אויף ווייסע סלופּעס שוואַרצע וויזערס צייגן :

— בירגער, ביטע שווייגן.

אין ווינקל פון וואַגאַן דרימלט אַן אַלטיטשקער פּראָפּעסאָר מיט מידע
ברילן.

(דאָס גאַנצע לעבן ציטירט אויף אויסנווייניק היינריך היינע.

דאָס ווייב האָט געזונגען מעלאַנכאָליש „דאָס געזאַנג פון סאַלוויגע“,

איצט האָט ער באַקומען די צווייטע וויסנשאַפּטלעכע מדרגה

מיט אַ האַקנקרייץ).

אַנטקעגן זיצט אַ איד מיט אַ געלער לאַטע אין די אויגן.

אין גרויקייט פון פאַרטאַג פאַרוויקלט זיך די שוואַרצע שפּין.

דאָרט שווייגט בערלין.

פֿאַרט אַרױס אַ שיף פֿון האַפֿן

די שיף פֿאַרט אָפּ.
אַ גוטן טאָג, אַ גוטן טאָג.
דער ברעג פֿאַרגייט ווי אַלע ברעגן,
אַ נאַנע צלמט איבער איר מאַגערע סוטאַנע.
עס כליפעט שטיל אַ מאַמע.
עס איילט זיך אַ מאַטראָן.
אַ דאַמע פֿאַכעט מיטן טיכל צום געזעגן.
די וואַלקנס קריכן.
די מעוועס שווימען אום און שנאָרן.
אַ יינגל מיט אַ מיידל האַבן זיך צעקושט,
איז פֿריילעכער געוואָרן.

עס פעכערט נאָך די שטאַט מיט העכסטן טורעם.
אַ גוטן טאָג, האָט זי געשריען פֿונדערווייט.
אַ סוחר האָט צו זיך אַליין געזאָגט : אַלרייט.
(די אויגן געלאָזן שווימען מיט אַ כוואַליע)
אַזויפיל איבערלאָזן מעל, אַזויפיל מאַכן קאַליע.

די שיף שווימט אָפּ.
דער ים ווערט בלויער גרויל,
ביים קאַפיטאַן ווערט שטרענג דאָס מויל,
ווי ביי אַלע קאַפיטאַנען,
וואָס זיינען אויף דער וועלט פֿאַראַנען.

דער ים — פארוואס זשע זעט מען נישט קיין רעגנבויגן?
 פארוואס זשע זעט מען נישט קיין לויכטנדיקע שיפן?
 פארוואס זשע איז נישטאָ קיין וואַסער-מיידלעך מיט אויגן, ווי סאַפירן,
 וואו זיינען זיי, וואָס זינגען און פאַרפירן?
 און וואו איז דאָ פאַראַן אַ גאַלדן פאַס? אַ זילבער פאַס?
 ס'איז גאַרנישטאָ, איך פאַר מיט דריטן קלאַס.

מיט דריטן קלאַס פאַרט שטענדיק נאָך מיין קאָמפּאַניאָן, דער דלות.
 פאַרקעמט און צוגעפרעסט,
 ווי ס'פאַסט פאַר פאַסאַזשירן, וואָס שווימען אויף די ווייטע אַקעאנען.
 או נאָך איינער פאַרט דאָ מיט דריטן קלאַס:
 באַהאַלטן אין קעשענע אַ פאַלשן פאַס.
 אונטערן דאַשעק אַ שטייפע טשוּפּרינע מיט האָר.
 אין האַלדז דאָס ליד, וואָס קלינגט פאַטאַל,
 וואָס איז אין גאַנץ איראַפּע אומלעגאַל.
 — דער ים איז אַלעמענס —
 אַזוי זינגען די כוואַליעס.
 און ס'זינגט דער ווינט:
 — דער ים איז בלוי און שניי.
 נאָר אויפן שיף די גראַבע רעגיסטראַציע-ביכער שרעקן:
 — די ערד, דער ים, דער הימל,
 געהערט צו פּאָליציי.

אַ שיף,
 אַ כוואַליע,
 אַ הימל
 און אַ לאַרעליי.
 עס שווימט מיין חלום מיט —
 אַ זומערדיקער רעגנבויגן.

נאָר אויפן דעק שפּאַצירט.
פאַרקנעפּלט און לאַקירט.
אַ העפּלעכער אַגענט
מיט שאַרפע וואַנצעס.
און מיט שאַרפע אויגן.

דער ים — פאַרוואַס זעט מען נישט מיין רעגנבויגן ?

קאַבין אַכט און צוואנציק „א“

שווימט אַרויס אַ שיף פון האַפן.
שושקען זיך די טעלעגראַפן.
און אַ קייבל טראַגט אַ ראַפּאַרט,
טראַגט צום פּאַרט
קורץ און שאַרף און דין :
(אַ כוואַליע דראַענדיק און פינצטער פליסט)
— אין דער קאַבין — — —
אַכט און צוואנציק „א“
פאַרט אַ קאַמוניסט.

און דער העפלעכער אַגענט
מיט שאַרפע וואַנצעס,
און מיט ווייסע הענט,
און מיט אַ בליק —
קורץ,
און שאַרף,
און דין,
גיט אַכטונג אויף דער קאַבין.
(די כוואַליעס שיפען ש—שאַ און ש—שאַ).
גיט אַכטונג אויף דער קאַבין
אַכט און צוואנציק „א“.

דער נאַענטער האַפן בלענדט.
עס שווימט אַ שיף.
פלינקע פינגער פלאַטערן, און ווייסע הענט.
עס בילן טעלעפּאָנען,
אַ נייע שטאַט באַגריסט :
— אַכטונג — — —
צום ברעג איז צוגעפאַרן אַ קאַמוניסט.

ש כ נ י ם

פֿאַרנאַכט שווימט נענטער צו אַ שיף צום הימל.
מיינע שכנים אין וויג־שטולן דרימלען.

מיינע שכנים, מאַריס און הילדע, האָבן געזען
דעם לואוור און די סטאַטוע פֿון לאַפֿאַנטען.

און אין שטעטלע, אין קליינעם לאַהישן
די הויכע און גרויע מומע גישע.

דאָר און שטיל.
דער זינדל אירער, ברוך, זיצט אין תפיסה.

זי איז געשטאַנען דעם פנים אויסגעדרייט צום טיר.
צי ברוגז? צי ביי זיך פֿאַריסן?

און הילדעס מאַנטל מיט די גרויע פוקסן אַוועקגעשאַרט.
איר האַנט איז דאָר געווען און גלייכגילטיק און האַרט.

— דער זון זיצט סיי ווי סיי — איז מילא.
זי האַט ליב צו גיין אין אַ פֿאַטשיילע.

ביי הילדען פֿאַרגייט דער שמייכל פֿון די גאַלדענע ציין.
— אַזאַ אַ שלעפֿערקע, זי קען דאָס נישט פֿאַרשטיין.

און מיינע שכנים לאָזן אויס לסוף באַשיידן:
מיט גרינע חיות, וואָס איז דאָ צו ריידן?

אַ זיפֿן. און שטאַרק אין כעס זאָגט מען צום קעלנער בייז און היימיש און
פֿאַרטאַטשקע:

— „די הינטערשטע חלקימלעך פֿון קאַטשקע.“

פאַרנאַכט שווימט נענטער צו די שיף צום הימל.
אַ דאַמע מיט אַ לאַנגן ציגאַרעט
קוקט אויפן ים אין אַ פאַרטראַכטן טעט-אַ-טעט.

נאָר וואָס פאַרענדיקט אַ פּיזאַזש.
דער עיקר איז די פאַרב. דער עיקר — דער מיראַזש.

דער ווינט האָט איר אַ הויב געטאַן די האָר, פליגלדיק צעשפּרייט די
פעלערינע.

הילדע און מאַריס קענען קיין אַרט זיך נישט געפינען.

זיי גריסן זיך און שמייכלען צו דער דאַמע.
זיי האָבן אויך געזען פאַריז, דעם לואוור און די מאַנאַ-וואַנע.

האַט מען זיך באַקאַנט, פאַרנויגט זיך און געשמייכלט.
האַט מען ציגאַרעטן איינס ביים אַנדערן פאַררויכערט.

אין דריטן קלאַס האָט עמעצער געפּייפט
פאַרנאַכטיק און זומערדיק שטאַרק:

„מיין טאַטע איז אַ שמאַראַוואָניק,
מיין מאַמע גנבעט פיש אין מאַרק“.

פאַרנאַכט שווימט נענטער צו די שיף צום הימל.

אין דער פרעמד

כ'דערקען אייך, פרעמדע בערג,
האלא!

אן אנדער לאַנד,

אן אנדער שעה.

מיין וועג איז וואַכעדיק

פון אייביק אָן.

די זונטיקס, מאַנטיקס

גרייפן אָן —

א שווערע טונקעלע אַרמיי.

א טאָג פון רעגן,

א טאָג פון שניי.

א טאָג אַ זוניקער פאַרהונגערט אין ווייטן כרך.

א סך אַזעלכע טעג.

א סך.

מיין וועג איז וואַכעדיק פון אייביק אָן.

פונדעסטוועגן —

האַב איך געהערט אַ פלאַטערדיקע פאָן

זיך כוואַליען ערגעץ איבער מיר.

און ס'האַט זיך מיר געוואַלט

אַנידערפאלן אויף די קני,

און זאָגן צו דער זון,

ווי איצט צו בערג —

מודה אני.

כ'האַב ליב מיין גרויע וואַכעדיקע קלייד.

און טראָג די לאַסט פון טעג

מיט טרערן און מיט פרייד.

די זונטיקן,
די מאָנטיקן,
און טאָג נאָך טאָג,
ווי פון דער זון
און דער לבנה —
די אייביק-באלאָנסירנדיקע וואָג.
און איך הער מיין פלאַטערדיקע פּאָן,
ביי גרויער, וואַכעדיקער טיר,
זיך כוואַליען ערגעץ איבער מיר.

פּאָרַיז — יוּנִי, 1935

ס'איז זון.
דער טאָג איז קלאָר.
מיידלעך גייען ווייסע שיד. ס'פלאַטערט שיפּאָן.
זייגערס קלינגען.
עס שרייט אַ מיקראָפּאָן.
פּאַריז גאַר—דע—נאַרד.

פלינקע יונגע פיס
לויפן מיט די טרעפּ אַראָפּ.
עס סאפעט די מעטראָ.
וואַגאַן נאָך וואַגאַן.
די פּאַרשטעט פּאַרן — אַ קלינגענדיקער טייך
צו וויקטאָר הוגאַ —
אין פּאַנטעאַן.

און אַ פּראָפעסאָר,
נעבן אַן אַלטער קאַטעדראַל,
רעדט מיט גאַל:
„געווען אַ גוטער הומאַניסט הוגאַ.
(שטייט אין מיין ביכער—שאַנק פון אויבן—אַן)
רוט אין פּאַנטעאַן.
אַ צירונג פאַר דער געשיכטע.
„פור נאָטר היסטואַר“.
אַזוי האָב איך געגלויבט.
דער אַלטער נאַר.
„און איצט? וואָס טוט דאָ דער המון?
די פּאַרשטעט אַלע?
גרויס און קליין?“

צום שטילן פאנטעאָן,
פון לאַנג שוין אַ פאַרשטויבטן,
(איינגעדרימלט, ווייך און רייך)
גייען —
שאַרפע רייען.
אַ קלינגענדיקער טייך.

ביים פראַפעסאָר גלאַנצן די ברילן און די שייך :
„אַזאַ אַ איז ער גאַר, הוגאַ?“
און ביים פראַפעסאָר אונטערן ראָזן פליך
האַט די געשיכטע שנעל געמישט די קאַרטן.
די אויפשטאַנדן.
הוגאַ.
דער פאָנטעאָן.
און מיט באַדויער ער באַשליסט :
„אַ שאַד —
געווען הוגאַ אַ גוטער הומאַניסט“.

באַנאַכט —
הערט דער אַלטיטשקער פראַפעסאָר :
עס קראַכט
זיין שווערער ביכער-שאַנק.
פון טאָולען גאַלדענע שרייען הייסע, בלוטיקע באַלאַדן :
„קאַמעראַדן!“

פּאָלקס־פּראָנט אין פּאַריז

ס'האַט אַ בלענד געטאָן די זון.
און גרויסער שריפט אין צייטונג האָט כוואַליעס צעוויגט:
אין פּראַנקרײך דער פּאָלקס־פּראָנט האָט געזיגט!

(כ'האַב ליב אין אַן אַרקעסטער די וואַכעדיקע שווערקייט פון באַנדורע.
כ'האַב ליב אין הימל דאָס רעגנדיקע כמורען.
כ'האַב ליב אין ליד די פּראַזאָאישע שורה).

און ס'האַט מיין פּוס דערפילט אַ פּרייען גאַנג
(אין צענטן לאַנד).
ווען שמאַלע גאַסן פון פּאַריז
האַבן זיך אַ צייל געטאָן אין ראַנג.

(כ'האַב ליב פון אַט דעם פּערז דעם שלעכטן גראַם.
כ'בין גרייט פאַר אים אַוועקגעבן די בעסטע פּאַעמע.
ס'האַט היינט באַפּרייט זיך מיין חבר אַבראַם
און מיין שוועגערין עמע).

פּאַריז — דאָרט גייט דער אומלעגאַלער עמיגראַנט,
אַ פּאַרטאַיעטע אונטערזאָסערדיקע מינע,
און ס'לעשט זיך אויס זיין האַרץ און גוף
לעם יעדער בלויער פעלערינע.

און ער, דער אַנטלאַפּענער פון יאַס,
זיין גרויער שאַליק האָט מיר די זון פּאַרשטעלט.
ווען ער האָט יאָ און נישט געטרונקען פון זיין ביר,
און אַנטקעגן רוישיקער און ברייטער גאַס,
אין וויסן שויס פון גלאַז
געזוכט פאַר זיך אַ טיר.

(איך קען דעם גאַנג.
די דורכפאַלן — באַקאַנט, און דער נצחון.
זיין גרויער שאַליק מיר אויך באַלאַנגט.
און אים באַלאַנגען מיינע שווערע יאַכן).

ס'איז היינט זיין פרייד.
ער'ט היינט זיין גרויען שאַליק פון האַלדז אַראָפּגעפּליקט.
ווען ענגע גאַסן פון בעלוויל
האַבן אַ צייל געטאַן אַ זיג.

פאַריז — איז אייפּל-טורעם.
פאַריז — איז ציטראַען.
פאַריז איז שפיגלדיקע ריי-דע-מאַנט.
פאַריז איז היינט : פאַלקס-פּראַנט.

באַמיט זיך, ליבער חבר, פאַר מיר וועגן אַ וויזע

עס לויפט אייביק די נאַכט, די סאַבוויי און מיין האַרץ
וואונדיק צוגעדריקט צום קישן.
זאָל שלאָפן דער כראָפּענדיקער מענטש,
דער באַקנעפּלטער פּאַעט, דער קלוגער פּאַליטישן.
מאַרגן אינדערפרי, כּוועל ווידער אַנדרייען דעם זייגער
און שרייבן בריוו אַזעלכע און אַזעטיקע אַ שטייגער:
„איך שרייב אייך, ליבער חבר, ווערטער דיזע,
באַמיט זיך, ליבער דיכטער, פאַר מיר וועגן אַ וויזע“.
און ס'וועט אַ פּאַעט אַ גראַם טאָן די וועלט
פלינק און פאַרשייט.

— „ווער וועט דאָרט ענטפערן אויף אַ בריוו
פון עפעס אַ נאַציאָנאַלער מינדערהייט,
מיר וואָס האָבן שוין באַרכעשעם . . .“
לאַכט נישט, מיינע ווענט.

איך בין דעמאָראַליזירט.
איך דערמאָן זיך צו אַפּט אַ רויכערדיקן בליק,
דעם אַלטן משולח ר' לייזער עליע פון דערמיר.
זיין גרויע באָרד טוט אומגעריכט אין טיר אַ ווייע.
אַט קומט ער פאַרברענען די וועלט פון תּהו ובהו.
ער האָט דערהערט דעם רוה אין ווינט,
דעם וואָרעם אין צווייט
און ס'יאַמערט זיין גרינגער כּאַלאַטל אין פּראַסטיקער נאַכט
(ווי איצטער די הילכיקע פּאַן פון מאַדריד).

עס לויפט אייביק די נאַכט, די סאַבוויי און מיין האַרץ,
וואונדיק צוגעדריקט צום קישן.
עס שלאָפּט דער וואונדער פון דער וועלט —
אונטער איין דאָך — לייזער עליע, און דער רוה, און דער קלוגער
פּאַליטישן.

מאָרגן אינדערפרי, כ'וועל ווידער אַנדרייען דעם זייגער.
אַזעלכע האַסטיקע און ביטערע טעג.
יאָגט, מיינע פּערד, אייער פאַרבלאַנדזשעטן, ווייטן געיעג.
מיין מאַנטל איז גרייט אויפן שטול,
מיין גרויער שאַליק אויך.
און מיין אָפענע גרינגע וואַליזע —
„באַמיט זיך, ליבער חבר, פאַר מיר וועגן אַ וויזע“.

אין לאַנד פון מיין געביין

אין לאַנד פון מיין געביין

דאַרט, וואו ס'ענדיקט זיך דער האַריזאָנט פון מיינע אויגן,
הויבט זיך אָן דאָס לאַנד פון מיין געביין.
מיט צען פינגער דורכגעקנאַטן,
דורכגעפלויגן אין אַ מעטראָ,
און פאַרהאַקט זיך לעם אַ ווייסן קאַרשן־בוים.

אַ גוט מאַרגן! ס'איז אַ זוניקער מאַנטיק,
ס'איז אַ דינסטיק מיט אַ ווינטיקן רעגן,
(ס'אַראַ וואונדער ס'איז, וואָס פיס פון מענטשן
קענען דורכגיין דורך אַזויפיל טעג און וועגן).

עס ראַנגלט זיך אַ שטיבעלע מיט גרויער אַרעמקייט,
ווי מיט טריקעניש אַ שטאַרקער פּלאַנץ.
שניידן אויף דעם טאַג די טירן מיט אַ כריפע,
כאַפט זיך אויף די קאַץ, די הינער און די גאַנדז.
כאַפט זיך אויף אַ האַפענונג, אַז ס'וועלן אוועקעס אין גאַרטן זיך צעגרינען,
און אַ הונ וועט לייגן אָן איי.
ס'האַט די מאַמע — אַ קלוגער גענעראַל — געהייסן,
מען זאָל נישט וועלן קיין פּלוימען־צימעס און קיין טיי.
ניין, איז ניין! ווער דאַרף זיך נאָך דעם פרעגן,
עס גרינען אַגרעסן, די וועלט איז העל.
עס ציטערן די פיס צו ווייטע, זוניקע געיעגן,
נאָר דאָ קומט אָן אַ היימישער באַפעל:
— זע, די גאַנדז — וואוהין האָט זי אַוועקגעפאַדעט?
שוין אַריין מסתם צו חיים גדליהן אין סאַלאַטע.
גיט אַ ציטער דאָס בלויע פענדל אין מיין צאַפּ
און ס'לעשט זיך אויס די זוניקייט און דער צעוויגטער פּלאַטער.

עס זעגן איינס דאָס אַנדערע די כוואַליעס
 פון אַלע ימען, וואָס איך בין דורכגעשוואומען.
 און ס'דאַכט זיך מיר: כ'האַב מענטשן און כ'האַב שטעט געזען
 דורך אַ שפיגל אַ פליסיקן און קרומען.
 איך האָב מיין זיידן העמדל אויפגעפלאַטערט אויף אַ פאַן,
 און אין דער וועלט אַוועק אין העמד פון שווערער האַרעוואַניע,
 בין איך גראַד געבליבן אַלעמען בעל-חוב,
 און צו מיר שטעלט מען אַרויס די שווערסטע טענה.
 אַזוי איז קלאַר.
 דאָס קלאַרסטע שבקלאַרע.
 דער יענקי וואַלט אויף דעם געזאַגט: אַ-קעי.
 דער ליטוואַק זאָגט: עס טויג אויף אַ כפרה.

מאַדנע ווי די זון איז נאַקעט, און ס'איז נאַקעט דאָס קלערן.
 עס הענגט אַ כמאַרנעקייט אין מיר
 און דעקט אַ זומער-טאַג אַ ווייכן.
 עס האָט זיך אַ קליין שטיבעלע באַגעגנט מיטן עמפּייר-סטייט
 און איינס אַנטקעגן אַנדערן זיך אויסגעבויגן אין אַ פראַגע-צייכן:
 דער עמפּייר-סטייט האָט אָפּן פרעך
 געטייטלט מיטן העכסטן טורעם
 און געשריבן בלאַנק און אומגעריכט,
 ווי אַ בליץ אין פינצטערקייט פון שטורעם:
 — זעסט, מיט מיין העכסטן קופערנעם שפיץ
 האָב איך פאַרשניטן אין הימל אַ בראַנע,
 און אומזיסט האָט דיין זיידע מיט ציטעריקע הענט
 מחדש געווען די לבנה!

— זעסט, ביי מיין איידלסטן געזימס,
 מיט פינגער געפורעמט אין פיבער און פאַרכט,
 זיצט פאַרלייגט אַ פוס אויף אַ פוס
 דער גרעסטער פאַסקודניאַק פון ניו-יאָרק?

און דאָס שטיבעלע, געוויינלעך, פּרעגט זיך וואָס מען מאַכט,
און זאָגט מיר רואיק:
— אין האַניק איז נישטאָ פון בין די גיפּטן —
פאַרבעסער איך די טעותן אין לאַנד פון מין געביין
און פאַרצייכן זיי אין מיינע שריפטן.

אַ וויסער פאָעט

ה. לייזויקן.

ניו־יאָרק.

אויף הונדערט־פערטן שטאָק איז געשטאַנען אַ וויסער פּאָעט.
דער הימל און אַן איזערנע שטאָט
האַבן איינס מיטאַנאַנדער גערעדט.
עס האָט אַ דאַרשטיקער „אייביק“ מאַרשירט
פאַרוואונדערט
און נישט אַרגאַניזירט.

ניו־יאָרק האָט געלויכטן מיט גרין,
מיט רויט,
מיט זוניקן בלענד.
ניו־יאָרק האָט פאַרטראַכט זיך
אויף ווייטן און רוישיקן ענד.

אויף הונדערט־פערטן שטאָק איז געשטאַנען אַ וויסער פּאָעט.
דער הימל און אַן איזערנע שטאָט
האַבן איינס מיטאַנאַנדער גערעדט.
דער באַרוועס האָט אויסגעבויט ניו־יאָרק,
שוואַרצע, איטאַליענער, אוקראינער, כינעזער, פּאָליאַקן און מיר.
— איך אליין האָב דאָ געפאַרבט דעם העכסטן שטאָק,
איך אליין האָב דאָ געקלעפט פּאַפּיר.
ס'איז וואַרע וואַר,
אַ סימן: ס'איז דאָ אַראַפּגעפאַלן פון צענטן שטאָק
דער מוליאַר פון נאָוידוואַר.

אַלע פעלקער האָבן דאָ געזאָגט אַ וואַרט,
אַלע אויסגעזונגען זייער ליד.
אַ שוואַרצער איז געשטאַרבן פון אַ קלאַפּ אין קאַפּ.
אַן אוקראינער האָט זיין סאַקאַל דערשטיקט.
אַ ייד און אַ טשעך האָבן אַנגעפירט אַ שטרייק.

א כינעזער האָט געדאַרט און געוויינט נאָך אַ ברייוו.
איצט שטייען אַלע —
אין גרויער קורטקע פון רעליף
אויף פּרעמדער גאַס.
מיסטער דושאַ האָט אָפּגעריסן ווערטער פון פּאָעט:
— מעקס, דושאַז!
און ס'האַבן אַ בלענד געטאָן צוויי הונדערט פּיס —
שוואַרצע, איטאַליענער, אוקראינער, כינעזער, אַ ייד און אַ גריך.
און האָבן אויסגעטאַנצט אַ זוניקן טאַג
און שטערן-ליכט.
אַ לויכטנדיקן האָפּן,
און דעם רקיע אין ערשטן ציטעריקן גליק
פון באַשאַפּן.

אויף הונדערט-פּערטן שטאַק איז געשטאַנען אַ ווייסער פּאָעט.
דער הימל און אַן אייזערנע שטאַט
האַבן איינס מיטאַנאַנדער גערעדט.
אַ חלום איז —
עס איז נישט קיין וואָר,
אַז מיינ שטוב איז פאַרוואַקסן מיט דערנער און גראַז,
און ס'האַט אַ גאַנצע גאַס אין ניו-יאָרק
פאַרגעסן שוין דעם לעצטן אות.

ניו-יאָרק איז כלו ליכט.
ס'איז קיין שאַטן נישטאַ.
אַ חלום איז אַ קאַפּ אויפן שטיין,
וואָס דרימלט פאַרטוליעט אין באַנאַכטיקער שעה.

אַ חלום איז — אַ ווייסע טויב,
געזוכט אַ באַרג-שפיץ און אַ בלאַט,
און געקומען פאַרסמט אויף צוריק
פון מאַרד, פון געוויין, פון פאַראַט.

דער פאָעט האָט געשטיקט זיך מיט אייגענעם קול :
— אַט איז דער לאַם, די האַק,
דער עמפּייר־סטייט זאַל ווערן צוריק צו ליים,
צוריק צו פעלזיקן שטיין.
איך גיי אַראָפּ . . .
איך גיי . . . איך גיי דאָס טאָן אַליין.

ניר־יאַרק איז כלו ליכט,
עס איז זוניקער ווייס,
עס איז הימלשער גרין — —
מיסטער דזשאַ האָט אָפּגעריסן ווערטער פון פאָעט :
— מעקס, מיין מאַשין !

אויף הונדערט־פערטן שטאַק איז געשטאַנען אַ ווייסער פאָעט.
דער הימל און אַן אייזערנע שטאַק
האַבן איינס מיטאַנאַדער גערעדט.

מ י י ן פ א פ ו ג א י

מיין ליד —
וויל א שפיל-טאָן
א טאָג מיט א נאַכט.

וויל א פייף טאָן,
ווי א ווינט
אין א צעלעכערטן דאָך.

וויל א וויין-טאָן,
ווי מיין חלום
איבער א תהום.

וויל א קלונג-טאָן,
ווי א שויב
אין א פאָגראַם.

נאָר מיין פאָפּוגאַי —
דער פאַרעקשנטער ליטוואַק —
מיט ווערטער דריי,

מיט זיין האַרטן שנאָבל שאַרט
און רעדט צו מיין ליד:
— וואַרט נאָך, וואַרט.

מיין ליד —
וויל א טאַנק-טאָן
א האַפקע א מיאוסע,

פון א נאַכט אָן א דאָך,
אָן א פאַס,
אָן א וויזע.

מיין ליד —
וויל זאגן די שירה משונה •
פון דעם באַרוועסן מענטש.
פון דער באַרוועסער אומה.

נאָר מיין פאַפּוגאַי —
דער פאַרעקשנטער ליטוואַק —
מיט ווערטער דריי.

מיט זיין שנאָבל — אַן אייזערנע קאַרש,
שלאַגט מיין ליד —
צו אַ האַסטיקן מאַרש.

באָוואַונדערטער בלוי

ס'האַט ווידער פאַרטאַגיקע בלויקייט אַ וויש געטאָן מיר אויף די אויגן,
און כ'האַב ווידער פאַרגעסן,
אַז ס'האַבן אַזויפיל שוין זאַכן געפייניקט,
אַז ס'האַבן אַזויפיל שוין זאַכן דערעסן.

און ס'איז געקומען אַ ווייטער, אַ מאַדנער געדענקען :
אַ ים האָט גענומען זיך שווענקען ?
אַ זאַמד האָט גענומען זיך גילדן ?
נאָר מיין האַרץ, וואָס ליגט אונטער אַש פון אַזויפיל צעצונדענע שילדן,
פון גרין,
און פון רויט, פיאלעט,
פון גאָר דער וועלט די באַנאַכטיקע שטעט,
פון בליציקע ליכט-מאַסקאַראַדן,
וואָס בלענדן, פאַרכלינען,
האַט שטיל זיך געוואַונדערט אויף איינפאַכן בלוי פון באַגינען.

עס האָט אַ האַרמאַשקע געשפּילט,
און פעטראַ האָט געהאַקט מיט אַפּצאַסן.

אין ווייסע לבנהדיקע נעכט
גיי איך אום איבער ליכטיקע גאַסן.

און אברמלען האָט גאַרנישט געאַרט,
וואָס זיין שווייגן האָט ביטער פאַרדראַסן.

און מיין צונג איז געוועזן פאַרקלעמט,
ווי אַ האַז אין זיין נאַרע געשאַסן.

פאַרשווינד שנעלער, באַוואַונדערטער בלוי —
כ'הער טריט אויף די שטיגן.
ס'טראַגט דער צייטונג-מאַן בלוטיקע טעג

מיט גרעסטן שריפט צעשריגן.
ס'טראַגט ווילנע אַ ווייטן געוויין,
פון יידישע קראַמען צעשאַטן,
און עס פליט אַ פאַרגיפטיקטער שטיין
צו אַ קאַפּ אַ באַדראַטן —
ס'איז די זון נאָך נישטאַ.
ס'לויפן צייטונג-קאלומנעס אין סטרוי.

פאַרשווינד שנעלער, באַוואַנדערטער בלוי.

עם מאַכט נישט אויס

ס'האָט דאָ קיין סאַסנע נישט געגרינט.
(אין מיין זכרון גרינען נאָך די סאַסנעס).
ס'האָט דאָ קיין גראָז זיך נישט געוויגט.
(אין מיין זכרון בליען נאָך די וועסנעס).

נאָר ס'מאַכט נישט אויס, און נאָכאַמאָל דאָס זעלבע : ס'מאַכט נישט אויס,
דער קנופ פון טעותן, די ווידערשפעניקנדיקע סומע,
ס'איז אַזוי נאָענט דער שפיץ פון באַרג,
און אַזוי שטיינערדיק די וועגן,
ווילדע, קרומע.

און כ'האַב אַזויפיל אומרעכט שוין באַגעגנט,
און אַזויפיל אומרעכט נישט געקאָנט פאַרגעבן,
אַ ס'שרעקט מיך נישט אַ שטיין, וואָס צילט אין מיר,
אַ שטיין, וואָס צילט מיר אין מיין לעבן.

און ס'מאַכט נישט אויס, און נאָכאַמאָל דאָס זעלבע : ס'מאַכט נישט אויס,
וואָס כוואַליעס זיינען שאַרף און שניידיק.
ס'האָט איינע מיר דערלאָנגט איבער די פיס,
אַ צווייטע וועט אפשר פאַרשלינגען שוימיק.

צווישן טויזנט אומגעקומענע אין שלאַכט,
צווישן טויזנט פאַרוואַנעטע אין צווייפל,
צווישן טויזנט פאַרבלאָנדזשעטע אין נאָכט,
צווישן טויזנט צעריבענע אַזוי גלאַט —

וועט זיין אַ נומער טויזנט איינס (אַ נאָמען איז אַ צופאַל)
און איצט, פעגאַז, גיב שטאַרק אַ טרייסל מיט דער אויסגעפרעסטער גזשיבע.
ס'איז זייער גוט, וואָס נאָך אַ מבול קומט די זון,
און פּרילינג קומט, און עפל, באַרן, ברויט און ליבע.

אַ לויַה פֿון אַ פּאַעט

דער פּאַעט ליגט טויט.
די בולטע אויגן האָבן קונציק פּאַרהאַלטן אַ שמייכל,
ער האָט אים געטראַגן לאַנג, לאַנג —
ווי אַ טרויעריקן צייכן.

ציען זיך תּפּילות צו אים, צו זיין מטה:
— דו האָסט דאָך נאָך זוניקן, גאַלדענעם רום,
צעטייל דאָס אונז, בר־מינן,
ביטע.

די בולטע אויגן האָבן קונציק געביטן דעם שמייכל.
ער שטרעקט אויס אַ טויטע האַנט
און מאַכט אויף יעדערנס פנים —
אַ צייכן.

ביי מיר אין האַנט צוויי פעדערן פון אַ פּאַזאַן

ביי מיר אין האַנט צוויי פעדערן פון אַ פּאַזאַן.
פון יונגן לאַנד, פון בירע בידושאַן.
ביי מיר אין האַנט צוויי פעדערן פון אַ פּאַזאַן —
שלאַנקע,

דינע.

אין זיי איז וואונדער דאָ —

פון אַ פרימאַרגנדיקער, ליכטיקער מדינה.

פון שטעט און נעמען אומגעריכטע.

פון נייעם ווענד אין דער געשיכטע.

נאָר מיין זכרון, די אַלטע קראָ.

וואָס טראַגט מיר נאָך דעם אַלטן פויק פון דורות —

איז שוין דאָ.

מען רופט ביים נאַמען מיך —

אַן אַלטער קול.

אַ הינקעדיקער טישל נידעריק, און שמאַל.

אַ פינפער-לעמפל רויכערט צו און ברענט.

און אַלטע הענט פליקן פעדערן.

הייפלעך ראַבע, גרויע.

ס'איז שפעטער האַרבסט. ס'איז נאָגעניש. און קינדערישער טרויער.

און קרומע לאַדן

אויף זשאַווערדיקע לאַמען.

שרעקן מיט נאַכט, און מיט פאַרטאַיעטע פאַגראַמען.

און מיין זכרון, די אַלטע קראָ —

זי הויערט איבער מיר שוין דאָ.

אַט איצטער, אין ניר-יאַרק, אין בראַנקס.

ס'איז דאָ אַ לעבן, אַזוי צו זאָגן, אויך אַ קראַנקס.

די זעלבע וואָג. די זעלבע הענדלערישע לאַטע.

ס'איז נישט קיין קראַם, עס איז אַ סטאַר.

ס'איז נישט קיין בערדיקער, נאָר אַ געגאַלטער טאַטע.

ביי מיר אין האַנט צוויי פעדערן פון אַ פּאַזאַן.
כאַטש ס'קלינגט דאָס וואָרט פּאַזאַן
צו פרעמד, צו איידל.
ס'איז נישט ווי ממזר-גאַנאַרוק,
און שוין אוודאי נישט ווי קאַטשקע-דריידל.
עס קלינגט אָבער ווי טראַקטאָר, בירע, טייגע —
ווערטער מונטערע, באַוואַפנטע,
און אויסגעטאַנענע פון אַלטער דאגה.
שטאַרק און אומגעריכט אַרויסגערעגנט —
ערשטע יידישע אויטאָנאָמע געגנט.

און כאַטש איך האָב די טייגע קיינמאָל נישט געזען,
און נישט די בירע —
און ס'גאַנצע לאַנד האָב איך אויסגעחלומט
פון אַ טויזנט-מילעדיקער ווייט —
הער איך : עס שרייט
מיט וואַלד און וואַסערן,
מיט טאַנקס,
מיט געפאַנצערטע, שטאַלענע מעוועס —
דאָס ליד פון אַלע לידער :
וגר זאב עם כבש.

אַ ל ט מ אַ ד י ש ע ג ר אַ מ ע ן

אַ בריוועלע איך שרייב,
שוין לאַנג, שוין לאַנג, שוין לאַנג.
קיין פונקט נאָך נישט געשטעלט,
קיין אַנקער נישט פאַראַנקערט.

קיין אַנקער נישט פאַראַנקערט —
אַזעלכע שטיינערדיקע אינזלען אויף די ימען.
מיין בריוועלע בעט איך נעמען
מיט די אַלטמאַדישע גראַמען.

אַן פאַריבל, וואָס איך טו זיך באַקלאַגן,
אַז די תהומען זיינען פינצטער און טיף,
און מענטשן מיט גאַלדענע כתב־ידן
שרייבן צוקער־געפערלטע בריוו.

און גיבן אונטן אַ חתמע דעם נאַמען,
צינדט אַ שטערן זיך אָן און ברענט,
און עס פאַלט אַ פאַררויכערטער פרישיק
אויף מיינע ביטערע, נאַקעטע הענט.

איז די זאך מיר צום האַרצן דערגאַנגען,
האַב איך זיך פשוט געזעצט און געוויינט.
האַט מיין זידע, דער ליטוואַק, די וואַנצעס
מיט אַ קיילעכדיקן שמייכל פאַרדרייט.

און אויף טרייסטן דערציילט מיר אַ מעשה,
אַ געזונט אים אין קאַפּ — ס'איז אַ מינץ,
ווי אַ ליטוואַק אין פאַרקאַטשעטע הויזן
איז געוואָרן אַן אמתדיקער פרינץ.

און געוואַלט שוין נעמען אַ פּרינצעסע
און לעבן אין נחת און פּריד,
האַבן שכנים אים אַ נעם געטאַן אין וואַגן
און אַוועקגעפירט אויפן יריד.

האַט דער ליטוואַק דערזען — עס איז ביטער.
עס איז ביטער, און גאַרנישט, און שוין.
זאַגט ער: ברידער, דערלאַנגט מיר אַ ציבאַק
און נאַט אייך מיין גאַלדענע קרוין.

און מיין זיידע האַט געשמייכלט און פאַרויכערט,
אַז ער אַליין איז דער ליטוואַק געווען,
און דעריבער ווייסט ער די מעשה,
אַזוי ווי זי איז טאַקע געשען.

איך פאַרשרייב דאָס בייוואַרטלעך און ערלעך.
און פאַרנומען אַ גאַנצע שעה.
לאַמיר האַפן, אַז אונזער אַרימער ליטוואַק
וועט נאָך ווערן אַ פּרינץ קאַם-איל-פּאַ.

דאָס בריוועלע שרייב איך און שרייב,
שוין לאַנג, שוין לאַנג, שוין לאַנג.
קיין פונקט נאָך נישט געשטעלט,
קיין אַנקער נישט פאַראַנקערט.

אַ גערױס צו — אַ

איך האָב זיך היינט מיט אייך דערפרייט.
ווינט און זעגל האָבן איינס דאָס אַנדערע צעשניטן.
איך האָב זיך היינט מיט אייך דערפרייט.
נאָר ס'שמייכלען אומעטיק מיינע דינע ליפן.

איך האָב זיך דערמאָנט אַ ווינטערדיקן פעלד,
עס בלייט אַ קאַלינע דורך שניי מיט רויטע קרעלן.
ס'איז שולדיק מיין זכרון, וואָס האָט אויפגעהעלט —
נאָר אַזוי טרויעריק מיט ווינטערדיקן פעלד.

צוויי בעטן

צוויי בעטן צוגעדעקט מיט ווייסע דעקעס —
שווייגן.

דאָס האַלץ בענקט צוריק צו גרינקייט,
און צום גערויש פון צווייגן.

די דעקעס רוען.

די ווייסע בעטן ווילן גאַרנישט זאָגן.
גרוי די פרייד,

און גרויע די פאַרטאָגן.

צוויי בעטן,

איינגעשפּאַנטע אין שווערער לאַסט פון יאָרן,

קלערן — — —

קוקן דורכן פענצטער צום בלויען הימל

און זעען נישט דעם גלאַנץ פון שטערן.

אַ זומער-ליד שפּילט אויס דער וואָלד.

אַ פּרילינג-ליד שפּילט אויס דער שטורעם.

זיי וועלן נישט דערהערן.

לאַמיר לאָזן אינמיטן דאָס ליד

אַ כוואַליע באַנאַכט האָט געגליט.
און שיין האָט געריטן אויף שיין.
אַ שאַד, און אַ שאַד, און אַ שאַד —
האָט געזונגען מיין פיין.
אַ שאַד, און אַ שאַד, און אַ שאַד —
איך פאַר פון אַ וועלפיש געיעג — פון אַ שטאַט.

אַ כוואַליע באַנאַכט האָט געגליט.
און שטאַל האָט געשניטן אויף שטאַל.
— — שמיד שטאַרקער, און הייסער, און שמיד —
האָט גערופן מיין קול.
— — שמיד שטאַרקער, און הייסער, און שמיד —
איך פאַר צו אַ וועל . . . לאַמיר לאָזן אינמיטן דאָס ליד.

דער פעטער מיכל מאַכט פאַר מיר

אַ „פאדי“

אַר אַ פּאָר ע ק ו מ ע ן

עס האָט די שיף געטאָן אַ ברומקע צו ניו־יאָרק
ווי אַ קו פון פעלד מיט בשורהדיקער שטימע :
— געבראַכט צום פּאָרט
די קווינקע אייערע, די „גרינע“.

אי, אַ הולך,
צאַצקעדיקער אומעט,
שוואַרצע לאַטשן
און אָפּצאַסן קרומע.

דערהערט האָט דער עליס־אילאָנד.
אַ גלאַנץ געטאָן מיט ווייסע שויבן,
און אַ ציי־געטאָן די לאַפעס
צו די אומשולדיקע טויבן.

אי, צאַפלען זיך די פליגלען
אויפן „אינזל פון די טרערן“,
און קאַלומבוס מיט אַן אַרבל
ווישט די פענצטער אין די שטערן.

זיינען אָנגעקומען שוועסטערקינדער
מיט צעפלאַמטע באַקן און מיט „סיטיזן פּאַפּירן“,
מיט וואַלענע און סאַמעטענע קליידער
אין אַ זיבן, אַכט קאַלירן.

אי, אַ קלייניקייט, פון „יוראַפּ“
פון דער היים דער אַלטער,
און עס שמעלצן זיך געשרייען
אויף אַספּאַלטן קאַלטע.

האַט מען זיך גענומען קושן,
אַזש עס שטייען אויף די באַקן צייכנס.
זיינען איינגעפאלן ווענט פון עליס-איילאַנד,
ווי אַמאָל די ווענט פון יריחו.

אַי, אַ שמחה,
צאַצקעדיקער אומעט.
ס'וויגן שיפן זיך אויף גרינע כמאַרעס,
און ניו-יאָרק אויף הונדערט-צוואַנציק אומות.

דער פעטער מיכל מאַכט פאַר מיר אַ „פּאַדי“

אַ „פּאַדי“! — איינמאַל ניין.
דאָס וועט אַן איראַפּייער קיינמאַל נישט פאַרשטיין.
אַ פּאַדי הייסט אַ טיש, וואָס גרינט אינגאַנצן ווי אַ וואַלד.
און בערג זיינען די עפל און די פאַמעראַנצן.
די לעקעכער זיינען די טאַלן —
די אוילבירטן, ווי אויסגעמאַלן,
צו געלע באַרן קוקן.
און ס'פּינקלט ממזריש דער וויין און די בקבוקים.
די שטולן וואַרטן די ליידיס זאַלן קומען,
און ווייסע נאַזטיכלעך זאַלן אַ פּאַך טאַן,
און שליפּן זאַלן שימעריין,
און טאַליעס זאַלן זיך אַ נויג־טאַן מיט אַ שמייכל,
און זייד אַנטקעגן סאַמעט זאַל שטאַלצירן.
מיין געוויסן זאַל מיך נישט פּלאַגן —
וועגן סענדוויטשעס אַ וואַרט כ'מוז זאַגן.
ביי פּאַדיס האָבן זיי דעם אויבאַן גענומען
(פון זינט קאַלומבוס האָט אַמעריקע געפונען).
און ס'מאַכט די מומע סערע, מיט אייפער און מיט זאַרג,
די סענדוויטשעס די בעסטע אין ניו־יאָרק.
און אירע פּינגער פּלינק און דין
(אַ צאַרטער שפּילער אויף אַ וויאַלין)
פּלאַטערן איבער טעלערלעך מיט גרינס —
און דאָ אַ רעטעכל פאַרשטעקט,
און דאָ אַ געלכעל פון אַן איי,
און דאָ אַ בלעטעלע —
און דאָ אַ צוקער־שטרוי.
און ס'האַט אַרויסגעוויזן די מומע סערע
אַזויפּיל פּאַטאַס און אַזויפּיל מוטיקע באַגריפּן,
ווי הער קאַלומבוס מיט זיינע זוכעדיקע שיפּן.
און פאַר זיי ביידן — מיין אויסרוף־צייכן, מיין מאַניפעסט!
פאַר סערען און פאַר קאַלומבוסן צוזאַמען:

פאר שטראלנדיקע סענדוויטשעס
און פאר פלאטערונג פון זעגלען,
וואָס האָט אַ וועג געשניטן דורך רוישעדיקע אַקעאַנען.

* *
*

האַט דער פעטער מיכל געמאַכט פאַר מיר אַ פּאַדי.
אַ גאַסט איז אָנגעלייגט —
אַ גאַסט פון „יוראָפּ“ איז אודאי און אודאי.
זיינען געקומען מיינע שוועסטערקינדער פון שפּייז־קראַמען.
זיבן שוועסטערקינדער, מיט זיבן קראַמען, ווי געבאַטן.
ביזנעסלייט מיט לאַנגע צעטלען פון באַנקראַטן.
האַבן „גוט־מאַרגן“ אויף „האַלאַ“ פאַרביטן
און רעדן יידיש מיט אַן ענגליש וואָרט אינמיטן.
היימקע דער שוואַרצער — היימי הייסט ער דאָ —
האַט אָנגעזעצט צוליב אַ סטאַר.
געקויפט אַ סטאַר,
פאַרקויפט אַ סטאַר —
חשבונות און פּראָפּיטן.
געקויפט אַ הויז
און אויף אַ פּאַלאַצזל פאַרביטן.
און אַזוי לאַנג געשריבן און געמעקט.
און אַזוי לאַנג געקלונגען אויפן טעלעפּאָן צו מיסטער דזשעק —
ביז איינמאַל — אויס
מיט היימיס פּאַלאַץ און מיט היימיס הויז.
האַט מען מיר דערציילט און נאַכאַמאַל דערציילט,
וואָס הייסט אַ מאַרגעיטש נומער איינס,
וואָס הייסט אַ מאַרגעיטש נומער צוויי.
נאָר ס'טוט מיר אמת, אמת וויי,
איך האָב עס נישט פאַרשטאַנען.
דאָס איז עפעס אַמעריקאַניש.
אַ פּיערדיקע פּלעדערמוז,
וואָס ט'אויפּגעפרעסן היימיס הויז.

איצט טראַגט ער קעשענעס מיט צעטלען.
איצט איז ער גרוי געוואָרן, חיימקע דער שוואַרצער, ווי אַ לאַרד.
אַמעריקע — זאָגט ער — איז אַדער בעטלען,
אַדער ווערן פאַרד.

און דזשעני — חיה גנענדל הייסט עס — האָט אַנגעזעצט צוליבן מאַן.
ער האָט צו וואַל־סטריט אַזש געטאָן אַ קלעטער.
זיינען די טויזנטער געפלוּיגן ווי די וועלף.
זיינען די הונדערטער געשפרונגען ווי די האָזן.
און הערי — הערצקע הייסט עס — האָט נגידיש זיך געבלאָזן.
עס זיינען זיינע אויגן געוואָרן גביריש גרוי,
גערעדט אויף ענגליש צו די קינדער און צו דער פרוי.
און חיה גנענדל — וואָס שייך חיה גנענדלען —
מען איז געגאַנגען אין טעאַטער און געקוקט דורך אַ לאַרנעט.
היינט צו אַ פּאַדי, ווער רעדט —
זיבן שלייפן און אַ טראַלד —
ס'איז נישט געווען קיין חיה גנענדל,
נאָר אַ שטיק מיט גאַלד.
מיט איינמאַל האָט דער טעלעפּאָן אַ פייף געטאָן
און הייזעריק געטאָן אַ שאַט :
באַנקראַט.

זיצט איצט חיה גנענדל אין אַ שפייז־קראַם.
און ס'איז אַ שמייכל איר געבליבן אויף די ברעמען,
אַ שמייכל נישט פון אַבי־וועמען.
און אייב איז גלאַט אַ גרינער און אַ נאַר.
ער האָט געבראַכט זיין געלט צו מיסטער האַפענטריי
און יענער האָט געזאָגט : גוד־באַי.

* *
*

נאָר דער פעטער מיכל, געזונט זאָל ער אונז זיין,
ווי טוביה דער מילכיקער, דער קלוגער און דער גוטער,
האַנדלט מיט מילך, מיט סמעטענע און פוטער,

האַט נישט געקלעטערט זייער הויך,
און נישט געקראַכן וואו ס'איז שמאַל.
כ'האַב פיינט די „מאַנקי ביזנעס“ —
האַט ער געגענעצט אויפן קול.
דער פעטער מיכל איז געווען אַ פישער אינדערהיים,
האַט מיט קאַרעסן געהאַנדלט און גערעדט אונטער דער צונג
(רעדט ער איצטער ענגליש ווי אַ בראַווער יונג).
ער האַט ליב געהאַט אַ בליק־טאַן אין אַ ספר,
די חומש־מענטשן מיט פיש פאַרגליכן און מאַרקסיסטיש אויפגעקלערט.
די מוטער שרה איז טאַקע די גראַבע שלייענטע,
און הגר איז די פלאַטקעלע, וואָס ליגט אין דר'ערד.
איצט האַט דער פעטער מיכל אַנגעפירט די פאַדי.
איז געקומען מעקס מיט גוידען און מיטגעבראַכט אַ קעיק
און לואי מיט בעסין מיט רויטע רויזן.
איז געקומען הערי מיט קעסטלדיקע הויזן
און זיין ווייב אין אַ סאַמעטענער קלייד —
אַ שפיץ איבער אַ שפיץ.
עס האַט אַ בלאַנק געטאַן מיט גאַלדענע בראַסלעטן,
מיט דימענטן מיט אמתע, מיט פאַלשע
(ביז פערציק גראַד די היץ).
און ס'איז געקומען מענדל און זיין חברטע ברכה,
די פראַלעטאַריער די איינציקע אין דער משפחה.
זיי האָבן גערעדט אויף יידיש.
און ס'האַבן זיך די סאַמעטענע שפיצן
געשושקעט מיט אַ זיידענעם זשאַקעט:
— זיי טוען דאָס אומיסטן,
זיי זיינען קאַמוניסטן.
האַט מען זיך געפרעגט ביי מיר —
וואָס הערט זיך דאָרט אין שטעטל,
צי יידן הונגערן, צי האָבן זיי פּרנסה?
און וואָס עס טוט דער גביר ר' איטשעלע.
און צי עס לעבט די אַלטע יענטע־סאַסיע.
נאָר היימי, וואָס איז גרוי געוואָרן ווי אַ לאַרד.

האַט אַ גלעט געטאַן זיין אָפּגעגאַלטע באַרד
און האָט פאַרבענקט זיך נאָך זיינע יונגע יאָרן.
האַט ער דערציילט פון אָנהויב־אָן,
ווי מען האָט ביים גרענעץ אים אַ נעם־געטאַן.
און ווי ער איז אַרויסגעקראַכן דורך אַ פענצטער.
און פאַרנאַכט

האַט אַ דייטשל אים צום שיף געבראַכט.
און ווי די שיף האָט זיך געוואַרפן ווי אַ שפענדל,
און ווי די פיש זיינען שוין נאַכגעשוואומען ווי גולנים.
און ווי עס האָט פאַר שרעק געחלשט חיה גנענדל.
נאָר פלוצלינג איז אַרויסגעשוואומען די לבנה.
האַבן יידן זיך אַ שטעל געטאַן צו בענטשן גומל.
און די חברים זינגען גאָר די שבועה.
איז געוואָרן אַ געשלעג צווישן בריסקער סאַציאַליסטן
און חסידים פון כוזשאַנאָוו,
און אַזוי איז מען געקומען קיין אַמעריטשקע־גנב.

נאָר העריס זון, דער אַדוואַקאַט,
ט'זיך נישט אַריינגעמישט אין שמועס.
ער האָט קיין יידיש נישט גערעדט,
נאָר האָט פאַרשטאַנען „דזשוואיש“.
און ווי אַ דזשענטלמאַן מיט אַ שמייכל אויף די ליפן,
האַלב אויף ענגליש, האַלב אויף פרייסיש,
מיט מיר אַ שמועס געפרוואוט פאַרקניפן.
וועגן היטלערן און וועגן בערלינער גאַסן,
וועגן נעגערן און נידעריקע ראַסן,
און וועגן אייראָפע — אַז ס'איז קיין טעמפּאָ דאָרט נישטאַ.
אויף אַלטן פערדל — אַלט געריטן —
און דערפאַר די אַרימקייט,
און דערפאַר אַנטיסעמיטן.
נאָר סאַמע דאָ —
איז אַנגעקומען מיסטער דזשאָ,
טאַקע אַ קוזין אונזערער, און אַלע זיינען אים אַוועק אַנטקעגן:

„האלא“ און נאכאמאל „האלא“.
 מען האט שוין נישט געגלויבט, אז ער וועט קומען.
 און מיסטער דזשא האט מיר דערלאנגט די האנט,
 ווי מען דערלאנגט אַ בינטל בלומען.
 אַ מיסטער דזשא!
 עס האט דאָס גאַנצע שטעטל אויפגעריסן.
 ס'איז בעניע יאַנקלס „אָוועק“ פון בריסקער תפיסה.
 דאָס שוואַרצע העמדל מיטן רויטן קוטאָס
 געלאָזן ביי חייקע דער נייטערקע אויף שמאַלער גאַס.
 עס האָט אַ שליטן אויף ווייסן שניי געקלונגען און געברענט.
 אַ הילכיק פעלד ט'געטראָגן זיך אַנטקעגן.
 ווער האָט דערקענט?
 ס'האָט בעניע יאַנקעלעס, דער רעדנער און בונדיסט,
 די וועלט געמאַסטן איבער ווייסע וועגן.
 און פון אַמעריקע אַ בריוו געשריבן צו די חברטעס אין שטעטל:
 „ס'איז אונזער קאַמף אין אַלע לענדער אויף דער וועלט,
 און אַלע זיינען מיר ווי שוועסטער און ווי ברידער.
 מיר טראָגן אומעטום די רויטע פאַן
 און זינגען די אַרבעטער-לידער.
 די נאַכט איז פינצטער, איבעראַל
 נאָר מיר וועלן די פינצטערקייט צעזייען,
 און אייביק טריי דעם אידעאַל —
 וועלן מיר די וועלט באַפרייען.
 איך קוש איך אַלעמען.
 מיר וועלן זיך נאָך טרעפן און דערקענען.
 מיט מוט צום קאַמף, מיט מוט צום לעבן.
 אייער טרייער חבר בעניע“.
 ס'האָט חייקע די נייטערקע אַ ליפּ פאַרביסן
 און ס'האַבן אירע פינגער געציטערט אומעטיק און בלאָס.
 זי האָט אין שמאַלן אַלקערל באַנאַכט לעם לאַמפּ
 לאַנג באַטראַכט אַ רויטן, וואַלענעם קוטאָס.
 — ווי ווייט, האָט ער געטראַכט, ס'איז אַלין אָוועקגעפלוויגן,
 און האָט געזען די געסט דורך שמיכלדיקע אויגן.

ער'ט זיך א זעץ געטאָן און אויסגעשטרעקט די פיס אויף ווייכע שטולן,
(זיין באַנק-ביכל האָט געהאַט אַ היבשע רייע בולן).
און זיין קראַואַט טאָגעפינקלט זיך מיט זילבערדיקן בלאַ.
און ס'האַט פאַרטראַכט גערויכערט זיך דער ציגאַרעט ביי מיסטער דושאַ.

* *

*

דאָ האָט דער פעטער מיכל די גלעזלעך אָנגעפילט
און גלאַזוואַרג האָט אַ קלונג געטאָן צוזאַמען מיט אַ פריילעכן : לחיים.
און הערי, וואָס האָט געצאָלט אַ שקל אַלע יאָר,
(און איצט אים אויך באַדאַרפט באַנייען)
האַט די ברעמען אַ הויב געטאָן און זיך דערמאָנט :
„מע זאָל געזונט זיין דאָרט אין אונזער לאַנד“.
דער פעטער מיכל האָט גאַסטפריינטלעך אַ בליק געטאָן צו ברכהן און צו
איר מאַן :

„טאָ זאָל מען שוין געזונט זיין אויך דאָרט ביי אייך אין ביר-בידושאַן“.
און גלעזלעך האָבן זיך צעצמאַצקעט ברידערלעך — און ציך און צאָק און
צאָק.

און רויטער וויין האָט זיך צעבליצט אַנטקעגן געלן ליקער.
„מען זאָל געזונט זיין, און ביזנעס זאָלן זיין“,
האַט פעטער מיכל זיך צעדונערט ווי אַ גלאָק,
„און ביזנעס זאָלן זיין דער עיקר און דער עיקר“.
ביי אַ טישל האָט אַ פינאַקל אַ פלאַם געטאָן
און די קיסרים מיט די מלכות האָבן זיך באַוויזן,
עקזאלטירטע, גרינגע געפלאַטערט אין די מענער-הענט
(און פרויען-הענט האָבן געפעכערט מיט דימענטענע שפּיזן).
דאָס זילבערגעלט האָט שטיל געקלונגען,
דאָלאַרן האָבן זיך גערויכערט מיט אָפּגעבליאקעוועטן גרין.
און העלען האָט געבלענדעט מיט וויסן אַרעם.
און בעסיע האָט געגלאַנצט מיט זיידענעם סאַטין.
די ראַדיאָ האָט הייס געכליפעט : „אַי לאָוו יו, מעדעם“.
און חיה גענדל האָט מיטגעוונגען מיט אויגן דאָרשטיקע און רונדע.
עס האָבן זיך געקניפט שוין לאַנג-פאַרוועלקטע פעדים :
— אַי לאָוו יו, אַי לאָוו יו, מעדעם.

א ו ת י ו ת

אין בראנקס, אין ברוקלין און ניו-יאָרק סיטי,
האַבן מיינע שוועסטערקינדער קראָמען.
זיבן שוועסטערקינדער מיט זיבן קראָמען, ווי געבאַטן.
ביזנעסלייט מיט לאַנגע צעטלען פון באַנקראַטן.
און מיין פאַמיליע-נאָמען האָט אַ קוק געטאָן אויף מיר פון זייערע שילדן
מיט אַ בליק — אַ פרעמדן און אַ ווילדן.
עס האָט דער פלאַמעדיקער „מעם“ (פון משה און פון מאַרקס)
געהיפּעט אויף אַ גרינעם פּיסל.
דער „אַלף“ האָט פּלאַנק געוואונקען צו דער גאַס.
דער „למד“ האָט אויסגעשלייפּט זיך ווי אַ תּליה.
און ס'האַט דער „אַלף-בית“ געשריען אין אייזערנעם געבראַזג פון שטאַט :
— באַנקראַט, באַנקראַט און נאַכאַמאַל באַנקראַט.
נאָר אונטערן שילד זיינען דער פּעטער מיכל און די מומע שרה
ברייט געוואָרן, קיין עין הרע.
זי — אַ בלויע זיידענע פאַס,
און ער — אַ גרויע, שטאַלענע ספרונזשינע.
און די קינדער : דזשולי, ביטריס, מעקס און קאַראַלינע,
האַבן שטאַלץ געטראָגן אויפן פּלייצע אותיות ווי שטערן,
צו וועלכן קאַרטן-קלוב און באַי-סקאַוט זיי געהערן.

וואָלינער מאָטיױו

שטערן פאלן — איז שוין סוף פון זומער.
אויף אַ טשוועקל הענגט אַ ברוינע היטל.
איך דערקען דעם ברייטן דאָשעק —
פון מיין חבר אידל.

וויאַרסטן טראָגן זיך ווי פייגל.
זאַמד איז אייביקער פון בלומען.
זאָג, צי וועסטו מאָרגן מיד אַ רוף טאָן דורכן פענצטער,
זאָג, צי וועסטו מאָרגן קומען.

יאַ געקומען, נישט געקומען —
סיי ווי סיי, די טרערן זיינען ליכטיקע און פרישע.
כ'האַב אַ צעטעלע באַקומען:
אַל תאמין לאשה.

סטייטש, אַזאַ ציניזם!
און עס פלאַמט אַ פייערדיקע הוטע.
וועל איך איצט אַ באָן זיך שפאַנען
און אוועקפאַרן אויף זיבן וואַכן קיין סלאַוואטע.

אין סלאַוואטע וואַקסן הויכע סאַסנעס.
אין סלאַוואטע וויינען מיידלעך אין די קישנס.
אין סלאַוואטע רעגנט צו דער חופּה.
און מען באַקט פאַרפלאַמטע הייסע קנישעס.

האַבן הויכע סאַסנעס שטיל געזונגען.
איך אליין האָב אויך געוויינט אין קישן:
„צו אַ ביטערן קוואַל איז פאַרשוואומען
פון מיין טייך אַ גאַלדן פישל“.

אַ פאַרלאָרענער בלאַק־נאָט

די ים־פרינצעסעס זיינען נאָך פאַראַן.
שווימען אום מיט גרויסע וואַסער־שלעפעס אויפן ברייטן בלויען אַקעאַן.

האַבן אַבער זייער מיאוסע מידות
אַט די הערלעכע פרינצעסעס, אַטלאַנטידעס.

שווימען אום אַן באַד־קאַסטיומען,
אַמאָל טאַקע אין סאַמע מיטן האַפן.

דעמאָלט טאַנצן די מאַטראָסן אַ קאַזאַצקע
פיר און צוואַנציק שעה כסדר, ווי די שקלאַפן.

* *
*

און ווייסט מען דען פון וואָס
דער ים ווערט פּלוצלינג גריין ווי גראַז?

און בולבעט זיך, און צאַרנט,
און שוימט, און כוואַליעט, יאַגט און האַרנט?

דאָס איז דערפאַר, וואָס ים־פרינצעסעס קומען זיך צונויף
באַטראַכטן ווער פון זיי עס טראַגט דעם לענגסטן שליף.

קלינגען זיי אַ האַלבע וואָך אין טעלעפּאָן
און איינס דער צווייטער זאָגט בפירוש אַן — —

אַז זי האָט געהערט דערציילן, זאָגן — —
און וואָס די מעוועס אין די שנאַבלען טראַגן.

שושן־מושו, און קאַזי־קאַזאַלעס,
בייטשן יאַגן שוימיק איבער כוואַליעס.

שושו־מושו, הארציק־לעבן, ציפע־דבורה,
אי, וואָס רעדסטו? ס'איז אַ זינד און אַן עבירה.

שושו־מושו, ציפע־צאָפע קוואַקע,
אי, איז דאָס אַ ים־פרינצעסע אַ סאַראַקע.

שושו־מושו, צינגל־צאַנק און צונטער,
יאָגן כוואַליעס פּייליקער און רונדער,

און חוה אויף אַ צווייגל אין גן־עדנשן בעלוועדער
פאַכעט פּריילעך מיט אַ פּאַווע־פעדער.

* * *

*

אינמאָל איז פּאַרלאָפּן מיט אַן אַטלאַנטידע,
זי איז נישט דערשלאָפּן און געווען אַ מידע.

ט'זי געטאָן אַ גענעץ אויפן ים
און אויף דער שיף „וואַגראַם“ —

אויף שלייען־בער איר קיניגלעכן חתן,
און אויף זיין קאַרעטע געשפּאַנט אין אַ לויטן.

אויף די פּאַלאַדעס מיט די וואַסער־שלעסער,
און דאָ האָט זי דערזען דזשאַן גרעי דעם ערלעכן פּראַפעסאָר.

זיינע גרויסע און פּאַרטראַכטע ברילן,
זיין בלאַק־נאָט דעם ערנסטן און שטילן.

זיינע קעסטלדיקע הויזן און זיין גרויען סוועטער,
לאַכט די אַטלאַנטידע — ווערט אַ זוניקער און בלויער וועטער.

שווימט די אַטלאַנטידע נאָך דער שיף „וואַגראַם“
און באַטראַכט דזשאַן גרעין דעם באַרימטן מאַן.

און קעמט די צעפ אירע. אַך, און אַך און אַך.
פיר און צוואנציק קילאָמעטער זיינען זיי די לענג.
ס'איז זייער אַ שיינע זאך.

קעמט די אַטלאַנטידע אירע צעפ —
און שמייכלט צו דזשאָן גרעי,

ווערן זיינע ברילן העל —
און ס'שפּרינגען זונען-העזעלעך אויף זיי.

שמייכלט אַטלאַנטידע צו דזשאָן גרעי,
שמייכלט מיט ים, מיט יוגנט און מיט גנאָד.

גיט אַ ציטער דעם פּראָפעסאָרס האַנט
און ער פאַרלירט זיין ערנסטן בלאַק-נאַט.

ווייל די אַטלאַנטידע זען, וואָס שטייט דאָרטן געשריבן.
האַט זי מיט אַ כוואַליע די אויגן אויסגעריבן.

מיט די האָר זיי אויסגעווישט
און דאָס ערשטע זייטל אויפגעמישט.

ערשט, עס שטייט אין זילבערנעם בלאַק-נאַט,
אַז ער, דזשאָן גרעי, איז אַ באַרימטער פאַטריאַט,

און ער האָט דערפאַר געקראָגן (זייט נישט ברוגז)
אַלע וויסנשאַפטלעכע מדרגות.

*

* *

שוין דאָס ערשטע זייטל נישט פאַרשטאַנען,
שווימט די אַטלאַנטידע צום סעקרעטאַר פון אַקעאַנען.

פאַרשטעקט דער סעקרעטאַר זיין בלייפעדער אונטערן אויער,
און זאָגט צו איר מיט ערלעכן באַדויער:

— ווי ס'איז דיר ליב די זון און גאט,
וואָרף אַרויס דעם ערנסטן בלאַק־נאַט.

דו ביסט אַן אַטלאַנטידע,
און שלייען־בער איז דיין קיניגלעכער חתן.

דאַרפסטו שווענקען זיך אין מילעכדיקע שטראַמעלעך,
און שלאָפן אויף די וואַסערדיקע גראָזן.

און אַט די בוים־ביכעלעך (און ער האָט זיך גענומען זעגענען און בוקן)
ס'איז גלייכער אין זיי נישט אַריינצוקוקן.

מישט זי ווייטער, און אויפן צווייטן זייט,
שרייבט דזשאַן גרעי אַ בריוועלע צום ווייב.

אַז אין לאַנדאָן האָט מען אים געמאַכט צוויי גוואַלדיקע באַנקעטן
און ער האָט גערעדט וועגן פאַרלאַשענע פלאַנעטן.

און וועגן אונזער ערד —
אַז אין גרויסן קאָסמאָס איז זי גאַרנישט ווערט.

און אַז אין וועלט־רוים שוועבן אומבאקאנטע שטערן
און וואָס זיי טוען, דאַרף מען נאָך באַקלערן.

און די רענדלעך זאָל זי אָפגעבן אין באַנק —
וועט וואויל זיין, און עס וועט זיין גאַט־זייד־דאַנק.

און אויפן זייטל דריי
איז אַנגעשריבן אויפדאַסניי,

מיט פערל־כתב, מיט שפיגלדיקע אַלף'ן און קיילעכדיקע טת'ן,
נישט פאַרגעסן:

דערמאָנען —
דעם דר' קאַרנקראָנען,

אז ער זאל זאגן
פראפעסאר פאנענקלאגן —

ער זאל פארצייענען דזשאן גרעי,
אומבאדינגט — אין ערשטער ריי.

און, אגב, זיין פריינט, שלייען-בער, דעם פאָעט,
טאָן וואוּנישט-וואוּ אַ גלעט.

(אַבער נישט אזויפיל ער זאל קאָנען מיינען,
אז עס קומט אים קרוינען.)

דאָס האָט דער אַטלאַנטידע אַ שטאָך געטאָן,
ווי מיט אַ פּייל.

זי האָט די צעפּ פאַרוואַרפּן
אויף דער צענטער מייל.

און איז אַוועקגעשוואומען מיטן ים,
און דעריאָגט די שיף, וואַגראַם.

— נאָ דיר דיין בלאַק-נאָט,
דו באַרימטער פאַטריאַט.

נאָר איך וועל דיך פּריטשמעליען, מיט מיינע צעפּ צעשערן,
אויב דו וועסט מיר פאַרטשעפען שלייען-בערן.

און זי האָט פאַרגעסן פאַר צער און באַנג,
אז זי דאַרף שווימען לייכט און שלאַנק.

אז זי דאַרף קעמען אירע צעפּ און לאַכן,
און רעדן אויף אַ צענדליק וואַסער-שפּראַכן.

און אז דער פראַפעסאר האָט צו איר מיט אַ טיכל געפאַכט,
מיט די ברילן געגלאַנצט, מיט די פינגער געצייכנט,

איז די אַטלאַנטידע ביזן אַוועקגעשוואומען —
און האָט אפילו ניט געשמייכלט.

י ר ו ש ה

א הימל איז דא — זיינען שטערן פאראן.
און איך — האלב א בדחן
און האלב ארימאן.

ווער ווייס צי א שווינדלער, ווער ווייס — א פאָעט
אין אַנטליענע שיר —
אין פאַרבלאָנדזשעטער בעט.

קיין זאך נישט קיין סימן —
קיין זאך נישט באַווייזט.
ס'קען זיין ס'איז דאָס לעבן אינגאַנצן פאַרגרייזט.

נאָר די גראַמען שטאַלצירן מיט גאַלדענער סמיכה
פון שינדלנעם דאָך
מיט צעריסענער סטריכע.

אין פרייסן געווען, און אַביסל פאַרטשאַדעט,
מיט אַ פסוק פאַרשלייערט,
מיט אַ לאַטע פאַרלאַטעט.

נאָר די אותיות זיינען געירשנט וואוילגיביק,
פון דעם אַלטן מלמד
לייווער-בער מיטן ציבעק.

געצייכנסטע נעמען

געצייכנטע נעמען

מיין היים — א שטיינערנער גרויער שאַסיי,
און רוקן אין כורעים לעם רוקן.
געפאלן צו שטיין, אין פאַרברידערטער ריי.
און הימלען פאַרזשאַווערטע קוקן.

איצט — צווישן פינצטער און נאַכט —
פאַרשרייב איך געצייכנטע נעמען.
האַרץ אין נאַכט. לייב אין גרויען כאַלאַט.
מיט אַרעסטאַנטסקע, פאַרשלאַסענע ברעמען.

שטייט צימערמאַן מענדל דער ערשטער אין ריי,
זיין רידל אין גרונטן פאַרלאָרן.
ער גריזשעט און גריזשעט אַ פינצטערן שטיין,
ווי אַמאַל די האַרבע גמרא.

אינס און צוויי. אינס און צוויי.
— און אויב דער מענטש האָט זיין צלם פאַרלאָרן?
— טאַמער יע ? איז דאָס אייביקער גאַנג אַדער ניין ?
תיקו — בלייבט שטיין די גמרא.

בערע-הירש שטייט דער צווייטער אין ריי.
די פיס באַנדאַזשירטע אין וואונדן.
ער האָט מיט זיין רידל צום הונדערטסטן מאָל
אַ טעות פאַרקניפט און צעבונדן.

אינס און צוויי. אינס און צוויי.
און דער מוח צעצינדט אַ שייטער.
— וואָס איז ווייס ? אויב פאַראַט איז אין וויסקייט פון שניי . . .
און עס ענטפערט דאָס רידל : — טאָ לייטער.

איינס און צוויי. איינס און צוויי.
די גרויקייט איז ליכטיק צעצונדן.
שטייט פערע־הירש מיטן רידל אין האַנט,
די פיס באַנדאָזשירטע אין וואונדן.

שמעון רובין דער דריטער אין ריי.
די ליפן, פאַרטריקנטע, ברומען.
זיין רידל אויף געלן פאַרעקשנטן שטיין
ווייסט נישט קיין קלאַפּ קיין קרומען.

איינס און צוויי,
האַק און האַק,
און שלאָג און שלאָג
און שלאָג און שלאָג.

איינס און צוויי. איינס און צוויי.
ענטפערט אַ גרויע פאַרבֿידערטע ריי.

פאַרשרייב איך דאָס ליד אין ניו־יאָרק.
כ'האַב אַהער אויך געטריי מיין גורל געבראַכט.
מיט קיין דאָך און קיין בעט אויך זיך דאָ נישט פאַרזאָרגט,
נאָר צופעליק ערגעץ געחלומט אַ נאַכט.

א בענקל אָוועקגעשטעלט צוקאָפּנס

פאַרטאָג. אַ בלויקייט נידערט.
נאַר איך מיין בעט האָב נישט דערקענט.
ביי עמעצן פון מיינע גוטע ברידער
מיין שלאָף באַנאַכט כ'האַב צוגעלענט.

אַ בענקל אָוועקגעשטעלט צוקאָפּנס.
אַ ליכט. אַ ביכל קולבאַקס לידער.
און ס'פאַלט אַ טראָפּן נאָך אַ טראָפּן
סם און שמייכל אויף טאָולען פון אַ סדור.

און ס'קומט אַ דרימל אויף אַ ווילע.
איך פלי ערגעץ. מיין וועלט איז אַזאַ גרינגע.
ס'האַט מיך קיין דאָך נאָך נישט באַשווערט.
נאַר קייטן דראָען מיינע פינגער.

אַ פּרעמדע בעט. אַן אומבאַקאַנטע וואַנט אַנטקעגן.
אַ פענצטער צינדט זיך אָן און ווערט פאַרלאָשן.
עס זוכט דאָרטן אַ מענטש אַ מיטליעריקער
אַ טיר, אַ רעגנמאַנטל און אַ פאַר קאַלאָשן.

אַלץ שווימט אָוועק. עס שווימט אַוועק אפילו
מיין גלויבן, וואָס איז שטאַרק געווען ווי הימל.
ס'צעפאַלט ווי זאַמד אַ זינגענדיקע תפילה,
ווי קינדער וואַלטן זי צעשאַטן מיט אַ רידל.

און אַ יריד צעפאַרט זיך.
עס בלייבן נאַר צעהאַקטע שויבן, היטלען, פינצטערקייט אין וועטער,
פאַרחלשטע, פאַרשטויבטע וועגן,
פאַרקרימטע פון אַ רויבערשן צעשמעטער.

די וואַלקנס ציען זיך אין בלוי,
אין ווינט, אין דאַרשט, אין זוניקע באַגערן.
און ס'שלעפט פאַרטאָג אַ ייד אין בריסק
אַ לעצטע ברעט, אַ דעמבענע, אַ שווערע.

פאַרשטעלט אַ לאַך און אויסגעמאַלט אַ שילדל:
„שוך-בענדלעך און קעמעלעך און שוועבעלעך און שפענער“.
שפיל, קאַטאַרינקע, נאָך אַמאַל און נאָך אַמאַל —
דעם זעלבן זמר.

אַלץ שווימט אַוועק. שיין און ווייסע קליידער.
רויט און גרין און בלענדנדיקער פלאַטער.
מאַכט אַ קאַראַהאַד אַרום מיין קאַפּ,
וואָס גייט דורך שטעכיקן און האַרטן מאַטער.

א י ן ל ק ו י י ח מ ה

איך בין געקומען. איך בין געקומען
מיט פערד און וועגעלע צו שפאָנען.
איך בין געקומען — גראָד איצט
אין טרויעריקן לאַנד פון לקוי־חמה.

אַ באַרוועסע געאיילט.
אַ שטראַל אַ קלענסטן נישט פאַרזאַמען.
און אַנגעקוימען — גראָד איצט
אין טרויעריקן טאַג פון לקוי־חמה.

אינמיטן פלי דערשטיקטע ליגן פויגל נאָך אויף צעשפרייטע פליגלען.
אינמיטן זומער שוואַרצן צווייגן אויף די שטאַמען.
אַזוי זעט אויס — גראָד איצט
אין טרויעריקער שעה פון לקוי־חמה.

נאָר זון איז סייזוי זון.
און יעדער פוס פאַרוואַנדיקטער אין גאַנג צו ליכט — איז הימל.
איך שווער, אַז מיינע אויגן זעען סייזוי פלאַמען
אפילו איצט, גראָד איצט, אין פינצטערניש פון לקוי־חמה.

נעם מיט, מיין הארץ

דעם רוישנדיקן בוים, מיין הארץ,
דעם שטילן קוואל,
א לעצטן שטעכיקן פארדראָס,
און פריינטשאפט ביטערער ווי גאל.

נעם מיט, מיין הארץ,
אין קורצן וועג — — —
ס'איז יעדער טאָג אן אַנגעצונדן ליכט.
ס'איז יעדער ווינט א זעג.

נעם מיט, מיין הארץ.

אָ ליד פון שיינדל קאַנאַריי

איך, שיינדל קאַנאַריי, גיב אויף דעם קריג.
די שטערן זיינען זייער נידעריק.
דער הימל — לאַטעס, רחמימדיקער בורא,
איך, שיינדל קאַנאַריי, גיב אויף דעם קריג.
נאָר ס'מורמלט נאָך מיין ווידערשפעניקדיקער ערף. *)

כ'האַב, ווי אַ טערק, אַוועקגעזעצט זיך אויפן גראָז,
די פיס פאַרלייגט, דעם קאָפּ פאַרוואַרפן אויף אַן אַקסל,
און ס'האַט דער הימל איבער מיר
גענומען הויבן זיך און וואַקסן.

און כ'האַב געטראַכט: ס'איז גוט צו זיין אַמאַל אַ טערק,
אין רויטן היטעלע און זיידענעם שלייער,
און ס'האַט דער סקאַרפּיאָן פון הימל אינדערהויך,
צו מיר געפאַכעט מיט אַ שטערנדיקן וועיער.

„ס'איז זייער גוט — האַט ער געזאָגט — געדענקסט,
ווען ס'האַבן שטערן איינמאַל זיך גענומען ליכטיק שיטן,
האַב איך דיר צוגעזאָגט אַ פולן מולטער גליק
און כ'האַב מיין וואַרט נאָך קיינמאַל ניט געביטן“.

אַזוי האַט גערעדט צום טערק דער סקאַרפּיאָן,
און ס'האַט דער טערק געהערט מיט שטילן נחת,
און שיינדל קאַנאַריי האַט דעמאַלט מיטן ווייטן האַריזאָנט
געמאַכט אַ ברידערלעך יד-אחת.

*) ערף — האַלדז און נאַקן.

און אָנגעלענדט זיך אויף אַ שטיין —
און זאָל די וועלט זיך ווייטער פֿאַרן — — —
נאָר גראַד אין יענער ליכטיקער מינוט
האַט הויך צעקריצט זיך : „פֿאַרקירצט מיר נישט די יאָרן“.

דאָס האָט דעם טערק פֿאַרדראָסן שטאַרק,
וואָס איצטער גראַדע, רחמימדיקער טאַטע,
וואָס איצטער גראַד, אין האַניק פֿון אַ יולי־נאַכט,
ווען גרילן זינגען אויס די געטלעכע „האַיוואַטע“,

וואָס איצטער גראַד, ווען שיינדל קאַנאַריי האָט שוין באַשלאָסן,
אַ ליכטיקער פֿון אַלץ איז ליגן אויף אַ שטיין,
און זיסער פֿון אַלץ זיינען די גראָזן.
איז גראַד אַט איצט — צוריק, צוריק,
איז גראַד אַט איצט דער אומעטיקער קריג.

און שיינדל קאַנאַריי האָט צום טערק אַ וואונק געטאַן :
— נו, ברודער, האָב נישט קיין פֿאַרדראָס,
ס'איז נישט באַשערט אונז אין אַ יולי־נאַכט
אַ חלום טאָן אויף זיסן גראָז.

און ס'האַט זיך אויסגעלאָשן דער גליקזעליקער סקאַרפיאַן,
די שטערן זיינען געפאַלן נידעריק.
און שיינדל קאַנאַריי האָט הויך פֿאַרשאַרט די האַר.
און טאַג איז ווידער טאַג. און קריג איז שטענדיק קריג.

